

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

7^E JAARGANG

WOENSDAG 9 AUGUSTUS 1922

No. 345

INHOUD

	Blz.
HET 11 ^E INTERNATIONALE KATOENCONGRES EN DE 8-URIGE WERKDAG door <i>Joan Gelderman</i>	692
De Russische Jungle IV (Slot) door <i>J. H. Cohen Stuart</i> ..	694
De Geldelijke Uitkomsten van het Staatsspoorweg (S.S.)-bedrijf in Indië II door <i>S. A. Reitsma</i>	696
Londense Correspondentie	698
AANTEKENINGEN:	
Stukken op naam of stukken aan toonder? door <i>E. Goschallk</i> ..	700
Indexcijfers van Oceaanvrachten	700
BOEKAANKONDIGING:	
Carl A. Schaefer, Dipl. Kfm. Dr. rer. pol.: Klassische Valuta Stabilisierungen und Ihre Lehren für Deutschland, bespr. door <i>Mr. Dr. A. Spanjer</i>	701
MAANDCIJFERS:	
Emissies in Juli 1922	702
Rijkspostspaarbank	702
Postchèque en Girodienst	702
Giro-omzet bij de Nederlandsche Bank	702
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	702
Productie der Kolennijnen	702
Handelsbeweging over de maand Juni 1922	703
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	704—710
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruijsse Plaatweg 37.*Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

8 AUGUSTUS 1922.

De geldmarkt bleef de geheele week nog vrij krap. Vooral voor wissels was aanvankelijk weinig geld beschikbaar, zoodat Dinsdag en Woensdag tot 3½ pCt. betaald werd. Daarna kwam eenige ontspanning, zoodat voor 3½ en 3 pCt. afgedaan werd, waarna heden weder voor 2½ pCt. geld beschikbaar was. Prolongatie

noteerde aanvankelijk nog 3½ pCt., maar werd later weder voor 2½ pCt. aangeboden.

* * *

De stijging van f 29,7 miljoen, die de post binnenslandsche wissels op den weekstaat van de Nederlandsche Bank te zien geeft, komt voor verreweg het grootste gedeelte voor rekening van den Staat. Het bedrag der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen liep in de afgelopen week van f 6 miljoen tot f 34 miljoen op. Daar echter de beleeningen tegelijkertijd met niet minder dan f 30,8 miljoen terugliepen, blijken de credietwischen van het bedrijfsleven per saldo zeer aanzienlijk te zijn afgenomen.

De post papier op het buitenland vertoont een stijging van f 10 miljoen. Deze stijging correspondeert voor het grootste gedeelte met de daling van f 12 miljoen, die de diverse rekeningen op de actiefzijde der ballans te zien geven. Voor de resteerende f 2 miljoen laat de afneming van laatstbedoelden post zich waarschijnlijk grootendeels uit verkoop van dollars verklaren.

De biljettencirculatie nam met f 6,9 miljoen af. Daar de rekeningcourant-saldi tegelijkertijd slechts met f 1,4 miljoen vermeerderden, nam het beschikbaar metaalsaldo wederom eenigszins toe.

* * *

Ook deze week stond de wisselmarkt weder sterk onder den invloed van de politieke verwickelingen. Marken waren ook nu weder sterk aangeboden en kwamen op een nieuw laagterecord. Donderdag vroeg werd voor 28½ afgedaan; daarna trad een licht herstel in, maar de stemming bleef twijfelachtig. Ook Parijs en België waren weder zeer koortsachtig. Het slot was echter over het algemeen vaster.

LONDEN, 5 AUGUSTUS 1922.

Gedurende de afgelopen week heerschte aan de geldmarkt een levendige vraag en op Maandag den 31sten en opnieuw op Donderdag bleek het aanbod aan de open markt ontoereikend en werden flinke bedragen bij de Bank of England voor een week tegen 3½ pCt. opgenomen. De overige dagen was de positie ruimer; daggeld was verkrijgbaar tegen 1½—2 pCt., terwijl 7-daags geld op 1½ pCt. bleef.

In verband hiermede waren de disconto's hooger; hoewel de omzetten aan deze markt gering waren.

2-maands bankaccepten 1½—¹⁵/₁₆ pCt.3- „ „ „ 2—²/₁₆ „4- „ „ „ 2—²/₈ „

6- „ „ „ 2¼ pCt.

HET 11E INTERNATIONALE KATOEN- CONGRES EN DE 8-URIGE WERKDAG.

Van 14—16 Juni jl. is te Stockholm de 11e Internationale Conferentie van Katoenindustrielen gehouden, die, evenals de vorige bijeenkomsten van dien aard, zeer druk bezocht was. De eerste conferentie had in 1904 in Zürich plaats, daarna werden tot en met 1911 in verschillende Europeesche landen jaarlijks dergelijke congressen georganiseerd. Men kwam toen tot de overtuiging, dat het moeilijk werd elk jaar nieuwe onderwerpen, die de algemeene belangstelling van de katoenindustrie waard waren, op de agenda te plaatsen, zoodat men bij deze 8e bijeenkomst te Barcelona het besluit nam voortaan slechts om de twee jaar te conferereen. Het 9e congres had daarop in 1913 te Scheveningen plaats, terwijl daarna door den wereldoorlog gedurende vele jaren geen gelegenheid tot internationale samenwerking was. Na het sluiten van den wapenstilstand trachtte de „International Federation of Master Cotton Spinners and Manufacturers' Associations”, waarvan het bureau in Manchester is gevestigd, de internationale betrekkingen weer te herstellen en had de 10e conferentie in Juni 1920 te Zürich plaats. Hier waren alleen de geallieerde en neutrale landen tegenwoordig, daar de vereenigingen der centrale landen gedurende den oorlog hun band met de Internationale Federatie hadden verbroken. In verband met dit feit en den algemeenen wensch om weer zoo spoedig mogelijk deze betrekkingen op te vatten, werd besloten het volgende congres zoo mogelijk weer in een neutraal land te houden en werd de desbetreffende uitnodiging voor een congres in Stockholm in 1922 door de Zweedsche Vereeniging van Katoenindustrielen dus in Zürich dankbaar aanvaard. Dit congres heeft nu, zooals hierboven vermeld, van 14—16 Juni jl. in Stockholm plaats gevonden en het is thans de bedoeling eenige mededeelingen te doen omtrent een der daar behandelde punten, dat ook voor andere industrieën van belang is. Over het algemeen zijn de katoenindustrielen in vele landen eenigszins sceptisch gestemd over het praktische nut, dat deze internationale bijeenkomsten opleveren. Zij erkennen volkomen, dat het bijwonen van een dergelijk congres in verband met de daaraan verbonden feestelijkheden, in den regel zeer aangenaam is, dat men ook wel met verschillende personen uit andere landen kennis maakt, die bijna steeds in dezelfde industrie werkzaam zijn, welke kennismaking dus dikwijls zeer interessant kan zijn, doch zij meenen, dat de internationale samenwerking dan ook niet veel verder moet gaan en dat er dus van de uitgebreide discussies en de verschillende besluiten, die daarna dan aangenomen worden, in den regel weinig terecht komt. Men moet dan echter niet vergeten, dat dergelijke besluiten niet als bindend beschouwd behoeven te worden, doch dat het meer de bedoeling is, deze door de Internationale Federatie ter kennis van de aangesloten vereenigingen te brengen, opdat elke vereeniging in zijn eigen land kan trachten deze ten uitvoer te brengen in zoover dit strookt met de organisatie in het eigen land. Het spreekt vanzelf, dat besluiten omtrent de wenschelijkheid van de bevordering van de katoencultuur van groot belang zijn voor landen met groote koloniën in de voor die cultuur geschikte wereldstreken, doch dat b.v. landen als Zwitserland en Tsjecho-Slowakye voor de bevordering der katoencultuur in eigen land niet veel kunnen doen.

Een der voornaamste punten van de agenda in Stockholm was de bespreking van den invloed van den 8-urigen arbeidsdag op de productie in de katoenfabrieken. In verschillende kringen bestaan daarover nog geheel verschillende voorstellingen. Bij de zeer krachtige argumenten, die in vele Europeesche landen na het sluiten van den wapenstilstand in November 1918 voor de 48-urige werkweek werden aangevoerd,

werd de invloed van dezen korteren arbeidsduur op de productie van werknemerszijde in vele gevallen als van zeer secundair belang voorgesteld. Men beweerde dikwijls, dat met wat betere fabrieksorganisatie en eenige meerdere inspanning van de zijde der werklieden in vele gevallen wel een hogere productie te bereiken zoude zijn en dat bovendien de arbeidslust in den korteren werktijd ook grooter zoude zijn, waardoor dan verder een gedeelte van het verlies in productie ingehaald zou kunnen worden. Ook in ons land zijn vóór de invoering der Arbeidswet-Aalberse dergelijke beweringen dikwijls geuit, niet alleen door de werkliedenorganisaties en hunne voormannen, doch ook door vele politieke leiders in en buiten de Kamers. Van de zijde der industrie was hiertegen toen weinig in te brengen, men kon wel zeggen, dat men niet geloofde aan een opvoering van de uurproductie in de katoenspinnerijen, waar de machines bijna steeds doorloopen en men in enkele gevallen zelfs 98 pCt. van de theoretische productie haalt, doch men sprak dan bijna steeds alleen uit eigen ervaring en betrouwbare cijfers omtrent de productie der geheele industrie waren toen niet beschikbaar. Het is daarom nu wel interessant eens te zien, wat de ervaring van industrielen in andere landen ons uit hun practijk kan leeren over den invloed van den 8-urigen werkdag op de productie in de katoenindustrie.

Wat de spinnerijen betreft, daarvoor is voor het congres te Stockholm een artikel geschreven door den heer Harold Cliff, secretaris van de Oldham Master Cotton Spinners Association.

In de spinnerijen van het Oldham-district werd in 1914 nog 55½ uur gewerkt. In de latere oorlogsjaren werd deze werktijd geregeld ingekort wegens gebrek aan ruwe katoen, doch na den wapenstilstand werd weer 55½ uur gewerkt tot 21 Juni 1919. Daarna werd vanaf 14 Juli d.a.v., door overleg met de arbeidersorganisaties, die eerst 44 uur per week wilden werken, de werkweek op 48 uur gebracht, welke werktijd ook thans nog gehandhaafd wordt, ofschoon daarop in Engeland geen wettelijke bepalingen bestaan. De heer Cliff heeft gegevens ontvangen van meer dan 200 spinnerijen in het Oldham-district en komt dan tot de volgende vergelijking:

Mule-spinnerijen (166 fabrieken).

Werktijd	Totaal aantal spindels	Week-productie in lbs.	Gemiddeld no.	Productie per spindel	Vershil
Juni 1919 55½ u.	12.161.356	8.121.087	33.5	22.4	
Juli 1919 48 „	12.889.375	7.517.209	33.8	19.7	-11.9 %

Ringspinnerijen (60 fabrieken).

Juni 1919 55½ u.	1.790.176	2.069.457	28.6	33.—	
Juli 1919 48 „	1.902.152	1.936.207	29.1	29.6	-10.25 %

Bij een achteruitgang van den werktijd van 13,51 pCt., komt men dus tot een vermindering in de productie van resp. 11,9 en 10,25 pCt., waarbij men in aanmerking moet nemen, dat de werkelijke achteruitgang door het fijnere nummer nog iets grooter is. Waar echter in den zomer van 1919 de toestanden in de katoenindustrie in Lancashire nog verre van normaal waren, omdat men nog steeds groot gebrek aan geschoolde arbeiders had en men dus toen volgens den heer Cliff nog in een periode van „reconstructie” verkeerde, heeft deze ook nog de volgende vergelijking gepubliceerd:

Mulespinnerijen (172 fabrieken).

Werktijd	Totaal aantal spindels	Week-productie in lbs.	Gemiddeld no.	Productie per spindel	Vershil
1914 55½ u.	13.259.922	9.324.011	34.9	24.5	
1922 48 „	13.474.846	8.168.062	33.3	20.2	-17.54 %

Ringspinnerijen (56 fabrieken).

1914 55½ u.	1.767.627	2.173.718	28.6	35.1	
1922 48 „	1.759.557	1.770.552	30.—	30.1	-14.15 %

Uit deze cijfers blijkt wel, dat de productie in den zomer van 1919 nog verre van normaal was, daar zoowel de productie in de 55½-urige werkweek van 1914 als die van de 48-urige werkweek van 1922 beide belangrijk hooger waren dan de productie in dezelfde werkweken van 1919. Verder blijkt daaruit, dat niet-tegenstaande een vermindering van den werktijd van 13,51 pCt. de productie nog meer en resp. zelfs 17,54 en 14,15 pCt. is verminderd. De heer Cliff schrijft dit toe aan het feit, dat men vroeger bij de 55½-urige werkweek meer vrijheid had om het poetsen, smeren, enz. buiten den werktijd te doen geschieden, doch dat thans de 48-urige werktijd door de strenge controle van de vakverenigingen absoluut als bruto-werkweek beschouwd moet worden en dus door het noodzakelijke reinigen, smeren, enz. die werktijd nog verder wordt verminderd. De heer Cliff zegt dan ook, dat hij zelf niet alleen niet verwonderd is over de uitkomst van deze cijfers, doch dat ook de Engelsche vakorganisaties dit waarschijnlijk wel hebben voorzien, daar men hun moet toegeven, dat zij bij het aandringen op een korteren werktijd nooit het argument van de mogelijkheid van een grootere uurproductie hebben gebruikt. De heer Cliff zegt verder nog, dat het totaal aantal spindels in de Engelsche katoenspinnerijen 56.420.078 bedraagt, zoodat, indien de productie slechts 13,5 pCt. was achteruitgegaan, er thans 8.805.450 spindels meer noodig zouden zijn, om de productie van de Engelsche katoenspinnerijen en dus de koopkracht van de daarin werkzame personen op hetzelfde peil van 1914 te houden. Hiermede zoude hij de tegenwoordige prijzen een kapitaal van £ 35 miljoen gemoeid zijn.

Als men verder in aanmerking neemt, dat alle katoenspinnerijen in Nederland samen slechts circa 700.000 spindels bevatten en de cijfers van den heer Cliff betrekking hebben op ruim 15 miljoen spindels, zal men moeten toegeven, dat de door hem gepubliceerde cijfers van groote waarde zijn voor de katoenindustrie.

Wat de katoenweverijen betreft, zijn voor het congres in Stockholm zeer interessante gegevens verstrekt door den heer Arthur Foster uit Preston. Deze wijst eerst op de steeds toenemende bevolking van Engeland en Wales, dan op het feit, dat ongeveer drie vierde van de voor deze bevolking benodigde voedingsmiddelen van uit het buitenland moet worden geïmporteerd en dat daartegenover dus een export van andere artikelen moet bestaan, om voor deze voedingsmiddelen te betalen. Hij zegt dan verder, dat de export van katoenen garens en manufacturen steeds een van de grootste posten is geweest van den totalen uitvoer uit Engeland en dat een verminderde productie niet alleen kwantitatief dezen uitvoer en dus ook de koopkracht van het Rijk vermindert, doch ook relatief de productie duurder maakt en dus voor de Engelsche katoenindustrie de concurrentie bemoeilijkt met die landen, waar de productie niet op een dergelijke wijze is verminderd en ook de loonen minder zijn verhoogd. Hij wijst dan op het feit, dat in Engelsch-Indië h.v., waar de katoenindustrie in de laatste jaren zeer is toegenomen en de fabrieken op zeer gunstige financiële resultaten kunnen bogen, de loonen in 1920 slechts 58 pCt. hooger waren dan in 1914, terwijl in Engeland de loonen in 1920 zelfs 215 pCt. en in 1921 nog 145 pCt. hooger waren dan de loonen van 1914. De heer Foster meent dan ook, dat vooral om deze redenen de uitvoer van katoenen garens en manufacturen uit Engeland zoo verminderd is. Hij geeft daarvan nl. de volgende cijfers:

Uitvoer van katoenen garens in 1000 lbs.

1913	1920	1921
210.099	147.432	145.905

Uitvoer van katoenen manufacturen in 1000 yards.

1913	1920	1921
7.075.252	4.435.405	2.902.659

Hij geeft toe, dat tot deze groote daling ook andere factoren zullen hebben medegewerkt, doch meent, dat deze toch heel ernstig is en een zeer ongunstigen invloed moet hebben gehad op de koopkracht van het geheele Engelsche volk. Daarop volgen dan eenige cijfers omtrent de productie in verschillende weverijen. Hij wijst dan eerst op het feit, dat volkomen betrouwbare cijfers zeer moeilijk te verkrijgen zijn, daar gedurende de tweede helft van 1920 en verder ook gedurende 1921 vele weeftouwen hebben stilgestaan wegens gebrek aan orders. Hij geeft echter gedetailleerde cijfers van 14 groote weverijen en komt dan tot de conclusie, dat in de 48-urige werkweek de productie gemiddeld 14,2 pCt. lager is geweest dan in de 55½-urige werkweek. De vermindering in productie voor deze 14 weverijen alleen bedroeg sedert de invoering van de 48-urige werkweek per week ruim 520.000 yards.

Verder geeft hij eenige cijfers omtrent het verdiende weefloon in een weverij van ruim 2000 weeftouwen, die hoofdzakelijk ruwe katoen voor de drukkerijen fabricceert:

	Sh.	d.
gemiddeld weekloon per weeftouw in Mei 1911 tegen de prijzen van de standaardlijst	6	4¼
gemiddeld weefloon in Mei 1913, toen het loon 5 % hooger was dan de standaardlijst	6	7½
gemiddeld weefloon in Mei 1919, toen het loon 115 % hooger was dan de standaardlijst	12	11
6 sh. 4¼ d. + 115 % = 13 sh. 9 d.		
gemiddeld weefloon in Augustus 1919, toen het loon 145 % hooger was dan de standaardlijst en de werktijd 48 uur	13	2¼
(6 sh. 4¼ d. + 145 %) × $\frac{48}{55\frac{1}{2}}$ = 13 sh. 6¼ d.		
gemiddeld weefloon gedurende April en Mei 1920 onder dezelfde omstandigheden	13	2½
gemiddeld weekloon in Juli en Augustus 1920, toen het loon 215 % hooger was dan de standaardlijst	17	0
(6 sh. 4¼ d. + 215 %) × $\frac{48}{55\frac{1}{2}}$ = 17 sh. 5 d.		
na Januari 1921 onder de nieuwe lijst, die 2 % gunstiger is bij een weefloon van 145 % boven de standaardlijst	13	8
(6 sh. 4¼ d. + 2 % + 145 %) × $\frac{48}{55\frac{1}{2}}$ = 13 sh. 10 d.		

De heer Foster leidt uit deze cijfers de volgende conclusies af:

- 1°. in Mei 1911 was de gemiddelde productie zeer bevredigend;
- 2°. in Mei 1913 is deze productie gehandhaafd, terwijl het stukloon 5 pCt. vermeerderd is;
- 3°. in Mei 1919 was bij denzelfden werktijd van 55½ uur, de productie ca. 6 pCt. verminderd, een feit, dat ook bij de spinnerijen is geconstateerd en waarschijnlijk een gevolg is van de verminderde capaciteit en werklust na den oorlog;
- 4°. in Augustus 1919, toen de 48-urige week ongeveer zes weken in werking was, was de productie nog 2½ pCt. lager dan in 1911, en ook in April en Mei 1920, toen de arbeiders weer beter aan het fabriekswerk gewend begonnen te worden, nam de productie niet verder toe, doch bleef per uur nog steeds 2½ pCt. lager, dan de productie in 1911. Hetzelfde feit heeft men ook in andere industrieën kunnen constateeren bij een zeer groote opvoering van de accoordtarieven;
- 5°. in Juli en Augustus 1920 bij de allerhoogste loonen bleef de productie per uur, in de 48-urige week, nog steeds 2½ pCt. lager dan in de 55½-urige week in 1911;
- 6°. de laatste cijfers toonen aan, dat sedert de ver-

laging van de stukloonen de productie weer is verbeterd en thans per uur ongeveer gelijk is aan de productie van 1911 en 1913.

Ook uit Frankrijk en Italië werden dergelijke artikelen geschreven, resp. door de heeren H. Manuel en G. Beltrami en hoewel deze minder gedetailleerde cijfers geven, komen zij tot dezelfde eindconclusie.

De heer Manuel geeft nog een omschrijving van de Fransche wet van 23 April 1919 en daaruit blijkt wel, dat deze veel soepeler werkt dan onze Nederlandsche arbeidswet, terwijl bovendien in Frankrijk bij decreet van 12 December 1919 nog een extra werktijd van 1½—2 uur per week voor poetsen, smeren, enz. kan worden toegestaan.

De heer Wm. Howarth uit Manchester heeft bovendien een kort artikel geschreven, waarin hij de zaak meer uit een algemeen oogpunt bekijkt en er nog eens op wijst, dat in 1840 in Engeland nog 68 uur per week in de katoenfabrieken werd gewerkt, welke werktijd natuurlijk abnormaal hoog was. In 1843 heeft Robert Gardner in Preston toen in zijn fabrieken de werktijd van 68 uur op 62 uur gebracht en kwam daarna tot de verrassende conclusie dat na deze vermindering nog een kleine productievermeerdering plaats had gevonden, zoodat deze zeker economisch te rechtvaardigen was. De Engelsche wetgeving heeft zich toen ook met de werktijden bemoeid en in 1847 werd de wet aangenomen, waarbij de werktijd voor vrouwen en kinderen tot 60 uur per week werd beperkt, „Ten Hours Act”, welk aantal uren in 1875 bij de wet tot 56½ werd verminderd. De geleidelijke vermindering van den werktijd in de Engelsche katoenfabrieken van 60 uren in 1850 tot 55½ uur in 1919 loopt dus over een tijdvak van bijna 70 jaar en de industrie heeft ruimschoots tijd gehad om zich aan dezen verminderden werktijd aan te passen. In die 70 jaren is de techniek zeer verbeterd en men kan gerust aannemen, dat niettegenstaande de geleidelijke inkrimping van de werktijden de productiekosten geregeld lager zijn geworden. Met de plotselinge vermindering van 55½ op 48 uur is dit echter geenszins het geval, daar hiertegenover geen enkele verbetering in de techniek staat en men uit bovenstaande cijfers moet afleiden, dat de productie per uur eerder afdan toegenomen is.

Deze cijfers zijn zeker zeer merkwaardig en bevestigen volkomen hetgeen onze Nederlandsche katoenfabrikanten steeds hebben beweerd, dat nl. een vermindering van den werktijd in hunne fabrieken steeds automatisch een daarmede in overeenstemming zijnde vermindering van productie zou veroorzaken. Men mag dan ook wel aannemen, dat de plotselinge vermindering van den werktijd in de katoenindustrie van 55½ uur op 48 uur economisch niet te verdedigen is en dat het beter ware geweest, indien men al tot een vermindering had meenen te moeten besluiten, dat deze slechts zeer geleidelijk had plaats gevonden. Indien toch door een verdere verbetering van de technische inrichtingen der katoenspinnerijen en weverijen de vermindering in productie niet gecompenseerd kan worden en dus een verlaging der kosten thans niet verder mogelijk is, zal een vermindering van den werktijd op den duur alleen moeten leiden tot een vermindering van het verbruik en dus tot een beperking van hetgeen tot nu toe als een noodzakelijke levensbehoefte werd beschouwd.

De illusies, die men in vele kringen eenige jaren geleden omtrent den 8-urigen arbeidsdag koestende, zijn dan ook zeker niet alle verwezenlijkt en hebben in vele gevallen tot groote teleurstellingen geleid. Schrijver dezes heeft ruim drie jaren geleden in dit zelfde tijdschrift (jaargang 1919—pg. 353) reeds tegen de invoering van deze plotselinge verkorting in den werktijd voor de textielindustrie gewaarschuwd en de practijk, die uit bovenstaande cijfers blijkt, heeft wel bewezen, dat deze waarschuwing niet overdreven kon worden geacht. Het is te hopen, dat ook onze Neder-

landsche Regeering eindelijk zal inzien, hoe belemmerend de werking van de Arbeidswet 1919, zelfs na de jongste wijziging, nog is en dat deze de kracht zal hebben om de wetgevende lichamen in ons vaderland te bewegen, aan onze industrie weer de bewegingsvrijheid te hergeven, die zij voor een behoorlijke ontwikkeling behoeft. Ook de werknemers zullen moeten begrijpen, dat een te groote en plotselinge opdrijving der productiekosten op den duur steeds werkloosheid en lagere loonen moet brengen en dat zij er zelf belang bij hebben, dat de bestaansvoorwaarden eener industrie op de wereldmarkt niet bemoeilijkt worden.

J. G.

DE RUSSISCHE JUNGLE.

IV (Slot).

Het Volkscommissariaat van Buitenlandschen Handel, bij verkorting genoemd „Wnesjtorg”, is de nauwe hals van de groote flesch die Rusland heet; door dien hals moet zich het heele goederenverkeer met het buitenland heen wringen.

Een aanschouwelijk beeld van de hierdoor veroorzaakte opstopping krijgt men bij een bezoek aan dat departement, gevestigd in het voormalige gebouw der Moskousche Koopmansbank, aan de Ijinka-poort van de Moskousche City. Hier rijden van den vroege ochtend tot den laten namiddag de auto's en rijtuigen aan en af; een lange file van voertuigen staat er steeds te wachten en stremt het verkeer. Om er binnen te komen, moet men zich eerst gaan legitimeeren in een speciaal passen-bureau in een zijstraat. Na veel gedrang komt men voor een loketje, waar een paar onverschillige juffertjes u vragen wie ge zijt, wien ge spreken moet en waarover. Ge krijgt dan een vodje papier, waarop de naam van dien ambtenaar gekrabbeld staat, en waarmede ge den schildwacht kunt passeeren, die met geveldde bajonet aan den ingang van het departement staat. Daarbinnen loopen overal drommen menschen door de gangen: alle wachtkamers zitten vol. De hoofdpersonen zijn uiterst moeilijk te spreken te krijgen, en niet zelden gebeurt het dat ge, na een paar uren geduldig wachten, weer naar huis wordt gestuurd met de boodschap, dat de persoon in kwestie naar een dringende vergadering is opgeroepen die wel ettelijke uren duren zal. Vooraf een uur afspreken helpt niets en is ook niet zoo eenvoudig, daar de talrijke telefoonnummers van „Wnesjtorg” vrijwel doorlopend in gesprek zijn en de secretaris, die u moet helpen, zelden op zijn plaats zit en dan ook weer door een stroom van bezoekers belegend wordt. Lukt het u eindelijk, na eenige dagen vergeefs telefoneeren en antichambreeren, tot den gezochten persoon door te dringen, dan wordt ge na een haastig en onrustig gesprek — want er wachten zoo veel anderen en voortdurend tingelt de telefoon of komt de secretaris met paperassen etc. — naar een ander gedirigeerd, waar ge opnieuw moet wachten, om door dezen weer elders heen te worden gestuurd. Zoo kunt ge heele dagen in „Wnesjtorg” zoek brengen, en ik betwijfel of er van elke 100 bezoekers 10 zijn, die werkelijk tot zaken komen.

Het is geen overdrijving te zeggen, dat geen stuk koopwaar langs wettigen weg de Russische grens kan passeeren zonder dat er vooraf een langdurige en ingewikkelde correspondentie over is gevoerd met ettelijke instanties van „Wnesjtorg”; zonder dat allerlei lichamen en commissies er in tal van bijeenkomsten lang en breed over gepraat, en vele geduldige en volhardende menschen weken en maanden lang de deur van „Wnesjtorg” platgelopen en er telkens urenlang gewacht en onderhandeld hebben.

In menig opzicht zou men al dit bureaucratische gedoe kunnen vergelijken met de ingewikkelde formaliteiten en organisaties, die bijv. ook ons land tijdens den oorlog gekend heeft. In Rusland echter komen er al de eigenaardige omstandigheden bij, die het gevolg zijn van het politieke régime en van de

nog zoo weinig vaste staatsinrichting. Alles draait om „de politiek” en om enkele hoofdpersonen. Een niet-communistisch ambtenaar (en daarvan zijn er 99 pCt., ook in zeer hooge posties) mag of durft niets beslissen zonder goedvinden van zijn communistischen chef of collega; een communistisch ambtenaar doet niets zonder er zijn partij in gekend te hebben. Zoo tracht voortdurend ieder de verantwoordelijkheid van zich af te schuiven, en het gevolg is dat zaken in den treure blijven sleepen.

Ik weet alweer, ter illustratie, geen meer onverdacht getuige aan te halen dan Lenin, die in een van zijn laatste redevoeringen o.a. het volgende staaltje gaf van het bolsjewistische „red tape”.

De Moskousche Gemeentelijke Coöperatieve Vereniging wilde conserven koopen. Er verscheen een Fransch handelaar, die aanbod ze te importeeren. Daartoe moest „Wnesjtorg” vergunning geven, maar deze vond er een bedenkelijk politiek luchtje aan (*Fransche conserven — mocht dat wel?*) en liet weten, dat het niet ging zonder speciale permissie van het Politieke Bureau van het Centrale Comité der Communistische Partij. Het Politieke Bureau bestudeerde de kwestie en nam, op voorstel van Kameneff, president der Moskousche Sowjet, een motie aan, waarbij „Wnesjtorg” gemachtigd werd om conserven uit het buitenland te betrekken. Een maand later was er nog altijd niets gebeurd. Lenin in hoogst eigen persoon werd er bij gehaald. Ieder klaagde over den bureaucratischen rompslomp van „Wnesjtorg”. Lenin sprak er over met Krassin, die toen juist uit Londen was gekomen; Krassin sprak met Kameneff — en de Fransche conserven werden gekocht. Maar, zei Lenin, het is toch al te dwaas, dat op deze manier leidende regeeringspersonen, die met belangrijk werk overkropt zitten, met dergelijke futilliteiten worden lastig gevallen.

Natuurlijk heeft ook op het gebied van den buitenlandschen handel de nieuwe economische politiek zich doen gevoelen, en mog niet zoo lang geleden liet het zich aanzien, dat het monopolie van den staat opgeheven en de buitenlandsche, evenals de binnenlandsche handel, voor het particuliere initiatief zou worden opengesteld. Zoowel in Rusland zelf als ook van buitenlandsche zijde werd sterk daarop aangedrongen, en toen Krassin (die, zooals men weet, Volkscommissaris van Buitenlandschen Handel is), in het laatst van Februari jl. naar Moskou kwam, vond hij er de stemming geheel ten gunste van de opheffing van zijn monopolie. Hij heeft zich daar echter sterk tegen verzet en het is hem na heftigen strijd gelukt, zijn denkbeelden te doen zegevieren, zij het ook niet zonder eenig compromis — een compromis, dat evenwel niet zoozeer tegemoet komt aan het vrije particuliere initiatief, als wel aan het initiatief van diverse regeeringsorganen, staatsbedrijven en semi-officieele coöperatieve organisaties. Ook hier dus weer het zoogenaamde „staatskapitalisme”.

Als instrument voor de uitoefening van het handelsmonopolie in het buitenland diende langen tijd uitsluitend de Coöperatieve Centrale „Centrosojoez” (te Londen geregistreerd als „ARCOS”, d.i. All Russian Cooperative Society) — een uitvloeisel van de oorspronkelijke poging der Entente om met de Russische coöperatieve verenigingen in handelsbetrekkingen te treden buiten de Sowjet-regeering om. Deze heeft toen eenvoudig de coöperatieve organisaties in Holland met inbegrip van hare Centrale „verstaatlicht” en Krassin als vertegenwoordiger daarvan naar Londen gedirigeerd.

In een decreet van 13 Maart l.l. zijn nu de beginselen van het gewijzigde monopolie als volgt neergelegd.¹⁾

Het Volkscommissariaat van Buitenlandschen Handel (V.B.H.) realiseert op de buitenlandsche markten de door de verschillende staatsorganen en dito

¹⁾ [Zie voor den volledige tekst van dit decreet pgn. 408 van dezen jaargang. — Red.]

ondernemingen ter beschikking gestelde exportgoederen; het provenu wordt den Staat gecrediteerd in vreemde valuta, dan wel aangewend voor inkoop voor rekening van de exporteerende lichamen tegen een zekere commissie. Het V.B.H. kan bedoelden lichamen ook toestaan zelf transacties in het buitenland af te sluiten, mits elke transactie vooraf aan zijn goedkeuring wordt onderworpen. Een uitzondering wordt alleen gemaakt voor de Centrosjoez, die zelfstandig mag handelen „omder de algemeene contrôle” (doch zonder verplichte voorafgaande goedkeuring) van het V.B.H. Op soortgelijke wijze worden de importbehoeften gedekt; de importeerende lichamen kunnen eigen vertegenwoordigers naar het buitenland dirigeren om als deskundigen den inkoopagentschappen van het V.B.H. ter zijde te staan.

Het V.B.H. wordt voorts gemachtigd om buitenlandsch kapitaal in de organisatie van den buitenlandschen handel te betrekken door de vorming van naamlooze vennootschappen, waarin Russische en vreemde kapitalisten gemeenschappelijk met den Russischen Staat kunnen deelnemen. Deze z.g. gemengde maatschappijen (naar Duitsch model) zullen ten doel hebben den export te bevorderen of bepaalde takken van handel, transport e.d. te ontwikkelen.

Ter motiveering van het behoud van het staatsmonopolie heeft Krassin gewezen op het gevaar van een „uitverkoop” van Rusland, zooals in Oostenrijk en Duitschland heeft plaats gehad; voorkomen moet worden, dat speculanten, profiteerend van de abnormale waardeverhoudingen in Rusland, de beschikbare exportgoederen voor een appel en een ei opkopen. Daarom moet alles in het buitenland worden gekocht en verkocht, en wel zooveel mogelijk in het groot om de best mogelijke prijzen te kunnen bedingen. In de tweede plaats is het noodig, de door export beschikbaar komende vreemde valuta zoo doelmatig mogelijk aan te wenden; de behoefte aan buitenlandische goederen is zoo groot, dat wanneer ieder maar kon importeeren wat hij wilde, vele noodzakelijke aanschaffingen van algemeen staatsbelang achterwege zouden moeten blijven. In de derde plaats komt de handelswinst geheel, of — in het geval van de gemengde maatschappijen — voor een groot deel aan den Staat ten goede. Krassin verwerpt het voorstel der vrijhandelaren om den Staat een aandeel in de handelswinst te verzekeren door belastingen en/of douanerechten, en wel omdat het daartoe vereischte administratieve apparaat eerst nog moet worden geschapen; hiermede zou nog wel aanzienlijke tijd moeten verloopen. (Intusschen is het feit, dat toch aan een douane-tarief wordt gewerkt, misschien wel een aanwijzing, dat eene verandering van politiek in die richting niet is uitgesloten).

Hoe plausibel deze argumenten ook op het eerste gezicht mogen lijken, zij zullen m.i. op den duur onmogelijk stand kunnen houden tegen den drang van het normale economische leven, dat al dergelijke kunstmiddelen niet verdraagt.¹⁾ Wanneer het zelfs

¹⁾ Bovendien wijkt de werkelijkheid reeds nu aanzienlijk van de theorie af. Op alle Russische grenzen wordt een levendige smokkelhandel gedreven en oogluikend door de plaatselijke autoriteiten (die er zelf goed bij verdienen) toegestaan. Maar zelfs de „wettige” methodes leveren heel andere resultaten op dan de staatsmonopolisten er zich van hadden voorgesteld. Dat de Staat den tusschenhandel zou kunnen uitschakelen en alle winst voor zichzelf zou kunnen behouden, is een fictie. Een naar het buitenland gezonden inkoopver een industrieele staatstrust vertelde mij, dat er ongeveer 60 pCt. aan „onkosten”, diverse provisie etc. op de door hem betaald buitenlandische prijzen kwamen, waarvan circa 20 pCt. ten bate van „Wnesjtorg”. In deze 20 pCt. zou dan ook de vracht begrepen zijn van de Russische grens tot Moskou, plus al het daarmede verbonden „smeergeld” enz. Men vraagt zich af, of niet de hier bedoelde industrie goedkoper terecht zou komen bij scherp onderling concurrerende particulieren, en of niet de Staat aan deze transactie netto heel wat meer zou kunnen verdienen door de eenvoudige heffing van een invoerrecht?

voor een klein land als het onze praktisch onmogelijk is gebleken, om al zijn behoeften van uit één centrum te overzien en zijn buitenlandschen handel langs bureaucratischen weg te regelen, hoe ter wereld is dan zoo iets denkbaar voor een onmetelijk rijk als Rusland, en dan nog wel in zijn huidige toestand, nu het centrum buiten elk geregeld contact staat met het grootste deel van het binnenland?

Groote verwachtingen koestert men in Rusland van de gemengde handelmaatschappijen. Men hoopt daar in een voor het buitenlandsche kapitaal aannemelijke vorm van „semi-staatskapitalisme” te hebben gevonden, en inderdaad zijn er op deze basis reeds enkele combinaties tot stand gekomen. Het lijkt mij echter twijfelachtig, of de toch al niet groote animo voor de Russische zaken wordt aangemoedigd door een verplicht compagnonschap met den Russischen staat, die voor zich niet alleen de helft van de winst, doch ook de helft van het beheer der onderneming opeischt. Gegeven de door Lenin c.s. zelf erkende incompetentie der communistische bedrijfsleiders; gegeven de algemeene demoralisatie, corruptie en onbetrouwbaarheid in de huidige Russische maatschappij, en gegeven het reeds gebleken fiasco van vrijwel alle staatskapitalistische bedrijven, is het toch op zijn minst onwaarschijnlijk, dat buitenlandsche ondernemers lust zullen gevoelen zich met deze ontredderde Russische zakenwereld te associëren.

Rusland heeft buitenlandsch kapitaal en buitenlandsch crediet noodig, niet alleen voor zijn economische reconstructie, maar ook voor zijn buitenlandschen, ja zelfs voor zijn binnenlandschen handel. Het huidige Rusland is echter, economisch beschouwd, één groot drijfzand geworden en het buitenlandsche kapitaal zal, om er te kunnen werken, eerst zijn eigen vaste steunpunten moeten scheppen, in de gedaante van buitenlanders, die er zich vestigen en er gedurende eenigen tijd het terrein verkennen. Men zal willen beginnen met allerlei proef-ondernemingen op bescheiden schaal, en eerst wanneer deze succes blijken te hebben, zal het, thans nog zoo schuwe, kapitaal heel geleidelijk voor den dag komen en zich weer in Rusland gaan wagen.

Een verstandige Russische regeering zou daarom dien gangmakers van het buitenlandsche kapitaal op elke manier tegemoet moeten komen en hun de grootst mogelijke vrijheid van beweging moeten toestaan. Helaas is dit tot dusver niet het geval en tracht men de buitenlanders te dwingen in het keurslijf van quasi-communistische bedrijfsvormen, die elken soliden grondslag missen en zeker niet geschikt zijn, het wantrouwen van het buitenlandsche kapitaal te overwinnen. Moge het negatieve resultaat der Haagsche conferentie er toe hebben bijgedragen, de oogen der Russen te openen voor de werkelijkheid.

Intusschen zou het m.i. niet juist zijn, de grootste moeilijkheden van het Russische probleem te zoeken in de eigenaardige opvattingen en de wonderlijke mentaliteit der Sovjet-leiders. Want, zooals ik gepoogd heb aan te toonen, leiden deze minder dan zij zelf geleid worden. Het Russische vraagstuk is in de eerste plaats een *economisch* vraagstuk, tot beoordeling waarvan het niet voldoende is, zekere principes en desiderata vast te stellen, die voor een geordende maatschappij gelden.

Men moet beginnen met de feiten te leeren kennen en de juiste verhouding tusschen de feiten weten vast te stellen. Het is verwonderlijk, dat dit zelfs na de Haagsche Conferentie nog zoo weinig ingezien wordt. Men beoordeelt de heele Russische kwestie te veel naar dingen, die, als men ze in de Russische werkelijkheid ging bekijken, veel van hun belangrijkheid zouden verliezen, of in een geheel ander licht zouden verschijnen.

Zoo vreemd en onwezenlijk als de Russen staan tegenover onze Westersche samenleving, zoo onwetend is Europa ten opzichte van al wat zich in den Russischen „Jungle” afspeelt. Wie echter dezen jungle

identificeert met de verwarde doctrines der machthebbers, zonder verder in de werkelijkheid door te dringen, loopt gevaar, om door de communistische boomen het ware Russische bosch niet te zien.

J. H. COHEN STUART.

DE GELDELIJKE UITKOMSTEN VAN HET STAATSSPOORWEG (S.S.)-BEDRIJF IN INDIE.

II.

Hoe interessant we de financieele beschouwingen van den heer Caspersz ook achten, — al gaam wij blijkens ons vorig artikel met een groot deel daarvan niet accoord —, van veel meer gewicht zijn de daaraan vastgeknoopte opmerkingen inzake de oorzaken van het door den schrijver gesignaleerde kwaad; het is dus zaak deze nader te onderzoeken.

Waarom worden door den heer Caspersz de teleurstellende financieele resultaten bij de S.S. toegeschreven? Niet aan de duurte van verschillende materialen en aan de hooge loonen, want deze treffen ook de particuliere transportmaatschappijen, welke bijna alle in materieelen zin vooruitgingen.

Uit vergelijking met de bedrijfsresultaten onderling komt de heer Caspersz tot de conclusie, dat het verschil tusschen de bij Staats- en particuliere maatschappijen gevolgde tarievenpolitiek de oorzaak van het verschijnsel is; de S.S. zou verzuimd hebben tijdig tariefsverhoogingen in te voeren. Herstel van een gezonden toestand zou alleen verkregen kunnen worden door alsnog tot verhooging over te gaan.

Alvorens op de conclusies in te gaan, zij vooraf onderzocht of een vergelijking van het Indisch Staatspoorbedrijf met een particuliere onderneming in den door den heer Caspersz bedoelden zin, eigenlijk wel toelaatbaar is.

Men vergeet niet, dat de Indische Staatspoorwegen aangelegd werden in een tijd, toen de vette brokken van den ketel waren. De Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij was in het bezit van de lijnen Samarang—Vorstenlanden en Buitenzorg—Batavia en bleef zich jaren lang tot die winstgevend geoordeelde lijnen bepalen.

Alle pogingen om het particulier kapitaal verder in spoorwegen op Java te interesseeren, faalden; het particulier kapitaal zag daarin als geldbelegging geen heil.

Ten einde raad besloot de Regeering een proef te nemen met staatsaanleg, waaruit staatsexploitatie voortkwam. Latere uitbreidingen van het net gingen bijna altijd noodgedwongen en nadat gebleken was, dat het particuliere kapitaal terugschrikte. Uitvoerig heb ik deze geschiedenis beschreven in de eerste deelen van mijn door de S.S. uitgegeven boekwerk „Indische Spoorwegpolitiek”; ik meen maar deze bron te mogen verwijzen en hier te kunnen volstaan met de constatering van het feit, dat de Staat lijnen in het economisch belang van Java aanlegde, toen de rentabiliteit dermate twijfelachtig was, dat geen particulier zich daaraan waagde.

Men denke aan de Preangerlijn en aan het woord van den heer De Bordes, toen aan de N.-I. S. aangeboden was, om haar met tot Madioen aan de eene en Tjilatjap aan de andere zijde te verlengen:

„Onze maatschappij heeft de twee spoorwegen op Java, die zeker door geen ander in opbrengst zullen worden overtroffen. Waarom uitbreiding, indien er gevaar bestaat, dat zij financieel madeelig kan zijn?”

De S.S. legde, nadat de onderhandelingen niet tot aanleg door de maatschappij hadden geleid, de lijnen zelf maar weer aan.

Dit geldt voor de hoofdlijnen; hoeveel te meer voor die andere lijnen, welke aangelegd werden om achterlijke streken uit hun isolement op te heffen, of avier totstandkoming om militaire redenen gewenscht werd.

In de Memorie van Antwoord bij de 1e Aanvullingsbegroting voor 1922 (onderwerp I, Afd. VIII stuk 3) werd er zeer terecht op gewezen, dat bij de

votering van gelden voor aanleg van de lijn Kalisat—Banjoeangi, Padalarang—Krawang, Rangkasbe-toeng—Laboean, Tjikampek—Cheribon, Cheribon—Kroja, Bandjar—Parigi en Zuid-Sumatra gerekend was op een rente van resp. 0, 2¼, 3½, 3¾¹⁾, 4, 1 en ¼ pCt., waarbij nog niets uitgetrokken was voor afschrijvingen, pensioenen e.d., terwijl bij het bouwkapitaal geen bouwrente bijgeschreven was geworden, zoodat al deze lijnen uit een *commercieel* oogpunt verliesgewend waren. Voeg hierbij nog de militaire lijnen in Atjeh en de Preanger, benevens de in onderhoud en in exploitatie zeer kostbare zware berglijnen ter Sumatra's Westkust, dan blijkt het, dat de S.S. een met bezit, zoo buitengewoon onvoordeelig — het derde deel van het kapitaal van ongeveer 150 miljoen gulden werd in onrendabele lijnen gestoken — dat het nog verbazing moet wekken, dat bedrijfsresultaten bereikt werden, als waarop de S.S. terecht trotsch mag zijn — een overwinst van 5,2 pCt. over het 10-jarig tijdvak 1911—1920 — (zie o.a. ook Wenckebach's Rapport van 1914 over de financiële zelfstandigheid der S.S., bl. 34).

In den loop van een halve eeuw heeft de S.S. altijd de pioniersbanen aangelegd. Terwijl in 1917 de N.-I. S. in haar jaarverslag schreef, dat de tijdsomstandigheden niet bevorderlijk waren om de vraag te beantwoorden, in hoeverre de maatschappij zou moeten medewerken om op de buitengewesten railtransport in te voeren, begon de S.S. het voorbereidende werk. Terecht zegt de meer aangehaalde Memorie van Antwoord, behoorende bij de 1e Aanv. Begr. 1922:

„Bij het stellen van den eisch, dat de dienst der Staats-„spoor- en tramwegen rendabel zij, mag vooral niet uit „het oog verloren worden, dat tot den aanleg van de be- „langrijkste lijnen voor het algemeen verkeer in vroegere „jaren, zoowel als van de in de laatste jaren tot bevoorde- „ring van de economische ontwikkeling van bepaalde land- „streken gebouwde kostbare lijnen door den begrootings- „wetgever is besloten, terwijl *vooraf* bekend was, dat zij „geén of slechts een zeer matig exploitatieoverschot zouden „opbrengen.....

„En overwinst boven de verschuldigde leeningsrente „over het in den bouw gestoken kapitaal, werd dus nooit „in uitzicht gesteld, noch ook verlangd. En van een vol- „ledige rentabiliteit in commerciële zin was bij den „opzet van het bestaande staatspoorwegnet en van zijne „exploitatiewijze geen sprake.....

„Dat een vergelijking der resultaten van de S.S. met de „winsten der particuliere spoor- en tramwegen — indien „men het fundamentele verschil in opzet uit het oog ver- „liest — tot onjuiste gevolgtrekkingen moet leiden, be- „hoeft na het hierboven gereleveerde geen betoog.”

De Regeering verwees in hetzelfde stuk nog naar de particuliere lijnen, die slechts daar ontworpen en aangelegd werden, waar men meende, dat het behalen van winsten met voldoende zekerheid verwacht kon worden.²⁾

Het is waar, de heer Caspersz is aan het groote verschil tusschen de Indische Staatsspoorwegen en particuliere lijnen niet ongemerkt voorbijgegaan, hij heeft er met een enkel woord op gedoeld, doch eerstens heeft hij het bedrag in onrendabele lijnen be- legd, veel te laag aangeslagen, verder er bij zijne conclusies totaal geen rekening mede gehouden.³⁾

¹⁾ Ten rechte 4 pCt., zooals berekend was door de commissie, in wier handen het voorontwerp door den Minister van Koloniën gesteld was.

²⁾ In den Volksraad had reeds vroeger de heer C. Cramer hetzelfde betoogd. (H. 1e G. Z. 1920, bl. 582).

Als een dergelijke opmerking geplaatst wordt, hoort men van particuliere zijde dadelijk spreken van weinige waar- deering voor den arbeid hunner onderneming.

Zie ook Fr. Ulrich, Das Eisenbahntariffwesen, u.s.w., bldz. 4.

³⁾ De Atjehtram stond eind 1920 voor niet minder dan f 21.777.000 bij de S.S. te boek. De ongunst der tijden liet zich matuurlijk zwaar op deze 511 KM. lange militaire lijn gevoelen, zoodat zelfs geen bedrijfsoverschot gehaald kon worden, doch een tekort op de exploitatierekening van 2¼ ton geboekt werd. Een particulier exploitant zou hier zeer zeker failliet gaan om met den heer Caspersz te spre-

Maar behalve, dat de aard van het net totaal ver- schillend is, is de wijze, waarop een staatslijn ge- exploiteerd wordt, geheel anders dan bij een particu- liere lijn. Vroeger heeft men in Indië nooit gereede- neerd, dat een staatslijn de rente van het kapitaal en de amortisatie (vernieuwing) moest opbrengen. Men was reeds tevreden, als de rechtstreeksche exploitatie- kosten behoorlijk gedekt waren, zoodat de tarieven min of meer het karakter droegen van retributiën (Gebührenprinzip).

Of dit bewust geschiedde, is mij niet bekend; in de bestaande literatuur en in de oude archiefstuk- ken, welke ik vroeger voor een geheel ander doel door- werkte, is door mij daaromtrent zoo goed als niets aangetroffen. Misschien heeft men zich over de kapi- taalsrente nooit druk gemaakt, omdat tot voor kort ook de kapitaalsuitgaven uit de gewone middelen be- streken werden en voor den aanleg niets geleend werd, zoodat rente en aflossing theoretische *begrip- pen*, geen *feiten* waren. (Zie o.a. wat J. J. Kempees hierover in 1889 schreef: *Het een en ander over Spoorwegen op Java*, bl. 55 e.v.).

Pas kort geleden kwam de vraag der rentabiliteit van het S.S.-net principieel aan de orde en wel inte- ressant is het na te gaan onder welke omstandighe- den. Een fijne geest als de heer Vreede, iemand wien men overigens ook groote kennis van spoorzaken niet zal betwisten, merkte in de vergadering van den Volksraad van 12 Juni 1920 bij de Algemeene Be- schouwingen o.m. het volgende op. (Handl. 1e G. Z. 1920, bl. 33, zie ook bl. 247):

„Waar de overheid zelve bedrijven exploiteert, die de „verzorging van eerste levensbehoeften ten doel hebben, „heeft het sociale belang der volkshuishouding grooter „betekenis dan het financiële belang der schatkist. Waar „zoodanige bedrijven in handen van particuliere onder- „nemers zijn, daar zie de overheid toe, dat deze de op „hunne schouders rustende sociale taak beseffen en grijpe „zij zoo noodig in met requisitie en distributie.

„Uit deze beginselen vloeit voort, dat de zoo juist be- „doelde staatsbedrijven in het algemeen behooren te wor- „den gedreven op het zelfkosten- of bedrijfsbeginsel. „Zulke bedrijven behooren het maken van winst niet tot „doel te hebben, integendeel zooveel mogelijk op verschaf- „ting van het product tegen kostprijs uit te zijn.

„In dit verband wil ik erop wijzen, dat zout en steen- „kool in de Nota betreffende 's Lands financiën nog steeds „worden opgenomen onder de rubriek „producten”, waar- „bij het maken van winst kennelijk voorop staat. Zij behoo- „ren naar mijn gevoelen te worden overgebracht naar de „rubriek „bedrijven”, waarin Staatsspoorwegen, de Post, „Telegraaf- en Telefoondienst, schoone voorbeelden geven „van overheidsbedrijven, wier doel niet is het maken van „winst, doch de vervulling van eene noodzakelijke functie „der volkshuishouding.”

De Regeeringsgemachtigde voor Algemeene Zaken, de heer Muurling, antwoordde hierop in de vergade- ring van 22 Juni 1920 (H. 1e G. Z. 1920, bl. 121):

„Gouvernementsbedrijven, ik bedoel niet de openbare „diensten, maar de echte bedrijven, worden opgezet tot het „maken van winst ter sterking van 's Lands middelen; „deze manier om de inkomsten te vermeerderen vindt „juist bij meer vooruitstrevenden in de politiek, sterke „voorliefde.

„Nauwelijks is echter een bedrijf opgezet en rendabel „gemaakt, of men onderkent daaraan eene sociale zijde, „die moet primeeren boven het fiscale belang, waarvoor „het bedrijf is opgezet. De Regeering erkent, dat naast het „fiscale belang het sociale belang niet uit het oog mag „worden verloren, dat dus een middenweg moet bewan- „deld en dat het sociale belang moet wegen naarmate de „omstandigheden.”

Het behoeft geen verwondering te baren, dat deze door hare kortheid eenigszins sfinxachtig klinkende regeeringsverklaring niet bevredigde en dat bij de najaarszitting van den Volksraad in verband met de verhooging van de tarieven van staatsspoorwegen, ken — echter die zou de lijn ook nooit hebben aangelegd. Volgens de beginselen der Ontwerp-Bedrijvenwet werd in 1920 rond 2 miljoen op deze lijn toegelegd. Een andere vraag is of het nut dier lijn daarmede te duur is gekocht.

telegraaf en telefoon (toen als argument aangevoerd werd, dat de uitgaven dezer diensten door de inkomsten gedekt moeten worden), in het afdeelinverslag de vraag werd gesteld, of de Regering deze diensten als staatsbedrijven dan wel als publieke diensten beschouwde (2e. G. Z. 1920 Ond. I Afd. VIII stuk 4 h. par. 1).

In de Memorie van Antwoord werd klare wijn geschonken, wij lezen daar (stuk 5 h. par. 1):

„De Regering beschouwt zowel de Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst als de Staatsspoor- en tramwegen als bedrijven, die echter niet in de eerste plaats het maken van winst ten doel hebben, doch welke taak het is diensten aan het publiek te leveren tegen vergoeding der kosten, waaronder begrepen wordt normale kapitaalsrente.

„Deze eisch is billijk, omdat de gebruikers dier diensten niet over alle deelen van het land en alle dagen der bevolking gelijkmatig verdeeld zijn.

„Werd niet tot tariefsverhoging overgegaan, dan zouden de tekorten op de bedrijfsrekening gedekt moeten worden uit belasting en andere algemeene middelen ten nadeele van hen, die van de diensten van staatsspoor, telegraaf en telefoon géén of weinig gebruik maken.”

Wij zien hier ten opzichte van *Indische* Staatsspoorwegen voor het eerst den eisch van volledige rentabiliteit gesteld op gronden, welke indertijd reeds door den heer J. Th. Gerlings in zijn nog altijd hoogst belangrijk *Economist* artikel van 1883 (blz. 395 e.v.) ten opzichte van spoorwegen in het algemeen ontwikkeld werden en welke geheel in overeenstemming zijn met hetgeen de toonaangevende Deutsche staathuishoudkundigen vóór en na dien tijd geschreven hebben; — een staatsspoorweg zij geëxploiteerd als „öffentliche Unternehmung”, niet als „öffentlicher Anstalt”.¹⁾

Of de voor de spoorwegen ontwikkelde theorie ook opgaat voor den postdienst zij hier buiten beschouwing gelaten, ook of het aangegeven middel het eenig deugdelijke was; met de strekking van het betoog, dat *getracht* moet worden de inkomsten de uitgaven, zooals deze omschreven werden, te laten dekken, kan goeddeels ingestemd worden, nu de tijdsomstandigheden van dien aard zijn, dat naar vermindering van alle improductieve uitgaven moet worden gestreefd; of het *mogelijk* zal zijn het doel te bereiken is natuurlijk een andere vraag. Voor normale tijden achten we de uitspraak te absoluut in het bijzonder voor Indië, dat een achterstand op het gebied van communicatiemiddelen heeft in te halen, wil het niet in den concurrentiestrijd der natiën voor onafzienbaren tijd gehandicapt blijven. Doch om terug te keeren tot de M. v. A., zoo blijkt er uit, dat ten opzichte der rentabiliteit van spoorwegen een eisch gesteld werd, welke voordien — en dit is het belangrijkste in verband met het betoog van den heer Caspersz — *niet gegolden* had.

De consequentie van den nieuwen koers zal zijn, dat bij den aanleg van elke lijn overwogen zal moeten worden, in hoeverre de rentabiliteit van het geheele net daardoor beïnvloed zal worden; het is toch duidelijk, dat aan tariefsverhoging een grens is en dat toevoeging van onrendabele lijnen den hierboven genoemden eisch tot een doode letter zou maken. Vroeger werd bij geen enkel wetsontwerp, den aanleg der talrijke improductieve lijnen beoogende, een redeneering aangehouden: de netto-inkomsten van het bestaande met bedragen *a* gulden, die van de voorgestelde lijn worden becijferd op *b* gulden, na den aanleg zal in het geheele bedrijf *A* miljoen gestoken zijn, vermoedelijke opbrengende *a + b* gulden, overeenkomende met een rente van 4 pCt. (na 1915 5 pCt.) of meer van het totale aanlegkapitaal, zoodat aanleg uit een financieel oogpunt gemotiveerd is. Niemand heeft, meen ik, tevoren ooit dien eisch gesteld, men beschouwde de lijn „an sich”, rekende ook met *indirecte* baten, als verhoging

¹⁾ Verg. o.a. Fr. Ulrich, Das Eisenbahntarifwesen u.s.w. bldz. 147; R. von der Borcht, Das Verkehrswesen, bldz. 161; Dr. Emil Rank, Das Eisenbahntarifwesen, bldz. 108; Archiv für Eisenbahnwesen 1902.

der volkswelvaart, meerdere opbrengst van belastingen, opheffing uit het isolement (Bantamlijn—Tjilegon), openlegging van verder af gelegen streken, besparing op andere transporten e.d., en besloot daarna, tot den bouw, indien die indirecte voordeelen groot genoeg bleken. Terloops zij opgemerkt, dat men tot vreemde consequenties komt, als men *later* die indirecte baten op zij schuift en van de rentabiliteit alleen een rekensommetje maakt. In tijden van malaise komt men dan tot resultaten, welke een zeer onzuiver beeld van het vroegere en het tegenwoordige beheer geven.

In den Volksraad kwam de heer Bergmeijer tegen de Regeeringsopvattingen, neergelegd in de meergenoemde Memorie van Antwoord, in oppositie; (H. 2e. G. Z. 1920 blz. 467), waarop in de vergadering van 9 December de nieuw opgetreden Directeur van Gouvernementsbedrijven van bescheid diende (bl. 594):

„Er zijn staatsbedrijven”, aldus de heer Roelofs, „waarbij dat doel (d.i. het uitsluitend en alleen maken van winst) niet voorzigt, doch waarvan niettemin om billijkheidsredenen, zooals de M. v. A. die aangeeft, of om het behoud van het algemeen financieel evenwicht van den Staat de eisch moet worden gesteld, dat de uitgaven inclusief normale kapitaalsrente zullen worden gedekt — dus door de gebruikers en alleen door de gebruikers zullen worden betaald. Tot deze soort van bedrijven rekent de Regering de Post, Telegraaf en Telefoon en de Staatsspoor- en tramwegen.”

Het verdere debat tusschen het Volksraadslid, die de stof niet geheel bleek te beheerschen en gevoelsargumenten zwaar liet wegen, en den Directeur van G. B. opende verder geen nieuwe gezichtspunten.

Vragen we wat de consequenties zullen zijn van den nieuwen koers, dan zijn het deze: 1e. dat de Staat de productieve lijnen verder niet in concessie zal mogen uitgeven ten einde niet met de onrendabele verbindingen alleen te worden opgescheept; 2e. dat noch de Staat, noch de particulieren de onrendabele lijnen zullen bouwen, m.a.w. dat de aanleg van spoor- en tramwegen voorloopig in uiterst langzaam tempo zal plaats hebben — iets wat, we gaven het boven reeds met een enkel woord aan — alleen in abnormale tijden gewettigd is. Bij de „nieuwe” opvatting — om haar zoo maar te noemen — is er slechts een gradueel onderscheid tusschen staats- en particulier bedrijf, een verschil, dat echter nog groot genoeg is om afspiegeling te vinden in de gestie, zooals deze in de tarieven tot uitdrukking komt, waarover de volgende maal meer.

S. A. REITSMA.

LONDENSCHER CORRESPONDENTIE.

De nota van Balfour; commentaren van Lloyd George, Layton, Keynes en Asquith; de handschoenenrechten; een nieuw handelsverdrag met Spanje; de arbeidstijd op de departementen.

Onze Londensche correspondent schrijft ons dd. 5 Aug. 1922:

There can seldom have been a week of such utter confusion as this: a confusion produced by the *Balfour note*. Although the Press pretends to be wise after the event, there is no doubt at all that the public was taken utterly unawares, and it may as well be said that all hope that next week's conference will produce good results has been abandoned all round. Since it is quite useless to speculate on the outcome of the discussions, to take place in a few short hours from now, it will be better to discuss the reactions of the note on public opinion. There is some justification in the view that, for better or worse, the note has definitely fixed British policy, and it is with the views on the policy thus fixed that we have to deal.

First, I think that one is justified in saying that a good deal of satisfaction is expressed on two grounds. The first is that it pleases the sentiment of justice. The argument that we cannot justly cancel debts without our own being also cancelled is a

priori so obvious that people naturally refrain from asking whether moral principles are going to settle a mess like the present one, or whether it is not better to be frankly expedient, and abandon abstract moral principles for the time being. Secondly, the note pleases that section of the people, who, like the Federation of British Industries, think that charity begins at home, and regard a shilling off the income tax as the true test of statesmanship at the present moment. Quite apart from this natural feeling that we cannot accept a „deal“ which is unfair to the taxpayer; or can be represented as such, there is a good deal of underlying satisfaction that we have told America the truth; the view, as the „New Statesman“ puts it this morning, that, although we shall pay, yet that „we do not wish to pay it, do not consider it just that we should be asked to pay it, and do not expect actually to have to pay it.“ In other words, a good many of us can't help feeling rather pleased that Lord Balfour has „called“ what we consider to be the rather canting attitude taken up by America. This is quite apart from the question of whether we will pay: of that there is not the smallest doubt.

But wallowing in moral or immoral satisfactions of this sort do not help to settle Reparations: and here there are a good many different views to be discussed. There is the school that thinks that „France is always right“ and which is now prepared to see the French make hay of Europe, with the comfortable conviction at the same time that this will put the Prime Minister in an awkward position.

We are left with three more serious positions: that of the Government itself and two views represented by Mr. W. T. Layton, the editor of the „Economist“, and the view of Mr. J. M. Keynes, which, on the whole is that of the Liberal Opposition.

The Government's view was expressed very vigorously by the Prime Minister in the House of Commons on Thursday night. It is important to notice that there is, as it were, a secondary Governmental policy which is not affected by the truth of untruth, the expediency or in expediency, of the Balfour note. This subcase is simply that it is dangerous to press too far the demand that Germany should pay: that not punishment, but reparation, is being demanded from Germany, and that this country, though prepared in the interests of world order to sacrifice anything above the amount necessary to meet its American debt, cannot be indifferent to the possibility of Germany being left in a few years time with practically no internal debt at all, due to continued inflation, whilst its external debt has been fixed at a low figure, because of a temporary flood of opinion that she cannot pay anything. The attitude of Mr. Asquith that we should forgive France and Germany everything, and ask nothing for ourselves, said the Premier, cannot be sustained in the interests of the taxpayer. All this, it is to be noted, is only a resumé of what the Federation of British Industries has been saying. The Federation asks for a breathing space for Germany, but argues that if we give up our rights to increase the chance of a settlement: then there may never be a settlement at all. It is also to be noted that the Balfour note expressly stated that it did not desire that all reparations should be wiped out, presumably a reflection of this point of view.

Mr. Layton has attempted to attack the Balfour note at the point which rouses most sentiment. That is, he has attacked the moral issue, by asserting that the loans which the United States made to this country after 1917 were not made to us *only* because it did not think that the credit of Italy and France was by itself good enough. The goods bought in the United States with this money would have had to be bought in any case by this country: we could not have produced them in this country, nor could we have produced in this country under the circumstances of the

war, goods which could have paid for the amounts we imported. It is true that our Allies bought some things in this country, such as munitions, which we bought in the United States, and thus increased our debt in the United States, and it is also true that the stabilisation of exchange which was effected in part with American money, helped the Allies also, but these elements are subsidiary, and in any case, so far as the purchases in this country are concerned, for which we had to make offsetting purchases in the United States, these were later excluded from the general arrangement. If the whole of this case can be sustained, it is clear that much of the attractiveness of the Balfour argument goes, for we can no longer say, „we borrowed so and so much from you, but it was on account of our Allies. Had it not been for them, we should not owe you a penny“.

Mr. Keynes takes the line that the Balfour note is not objectionable as a beginning. He objects to the terms upon which we should have relieved France had we accepted the Poincaré terms as advocated by the Times; that is, we should have taken payment in C bonds and left the French in undisputed possession of the remainder of the sums due from Germany. He objects to this, on the very simple ground, already explained by me in previous letters, that there is nothing behind the C bonds, so that their cancellation means nothing at all. He also thinks that the chances of an international loan on a large scale are nil, a large international loan, like large reparations payments, is an illusion. What he wants is an immediate moratorium, and next year, a settlement involving a large cancellation of inter-Allies debt accompanied by a cutting out of the British claims for pensions, the abandonment of the occupation of the Rhineland, and priority of payment for the devastated districts.

Mr. Asquith, as a matter of fact, goes a little further than this: because he thinks that an immediate sacrifice of contingent rights, would pay, if it would bring with it „a prompt and clean settlement of the European economic situation“. This would mean cancellation on terms, without waiting for America.

Reparations have taken up so much public attention this week, that there is very little else to write about. The Order imposing the various *anti-dumping duties on fabric gloves and the rest*, has now safely passed the House of Commons, after a debate in the House of Commons in which it was of course impossible to say anything fresh at all. This morning comes the news that the anti-dumping duty demanded by the manufacturers of glass-bottles will not be granted: the Committee to which the demand had been referred considering that this was not a case in which action need be taken.

A new commercial treaty with Spain has been initialled, and Mr. Baldwin gave some particulars about it to the House of Commons yesterday. It provides that this country shall enjoy most-favoured-nation treatment in Spain, which means that the concessions recently granted to Switzerland and France will also be granted to this country. In addition, the negotiators have been successful in obtaining fresh reductions, some hundred in number, whilst it is provided also that tin-plate imported into Spain shall be free of duty if used for the purpose of packing produce for exportation. Against this, this country grants free admittance to a series of articles, mainly fruits, cork and iron ore, and agrees to impose no restriction on their entry into this country. At the same time we bind ourselves not to increase the rate of duty on Spanish wines for at least three years. As the reductions are not yet announced, it remains to be seen whether they are of a substantial nature, but we seem to have gained a good deal at very little cost.

The Civil Service has come up for criticism this week, on the ground that its hours are far shorter

than those of outside clerical labour, and its holidays too long in comparison. The Association of Chambers of Commerce has taken up this point, which was brought forward by the Select Committee on Estimates, and makes a definite demand that hours in the Service shall be increased to eight a day.

AANTEKENINGEN.

Stukken op naam of stukken aan toonder? — De heer E. Gosschalk te Parijs schrijft ons:

Deze kwestie houdt momenteel in Frankrijk de gemoederen der financieele wereld warm.

De meest geliefde vorm bij het groote publiek, zowel voor aandelen als voor obligaties, is in Frankrijk zeer zeker het stuk aan toonder, en het overgrote gedeelte der waardepapieren circuleert hier dan ook in stukken aan toonder. In een Hollandsch blad de voordeelen van dezen vorm op te sommen is dan ook vrijwel overbodig. De aandelen op naam zijn daar toch vrijwel niet in gebruik. In Frankrijk echter komt deze vorm nog vrij veelvuldig voor, daar zeer vele aandelen hier verhandeld worden in niet volgestorte stukken, waarbij dan natuurlijk alleen sprake kan zijn van stukken op naam. Het publiek voelt daardoor hier aan den lijve, dat deze vorm niet practisch is.

Tot nu toe, om stukken op naam te verkoopen, moet een zoogen. transfert geteekend worden, op welk stuk de handtekening van den verkooper ten kantore van den verkopenden Agent de Change gezet behoort te worden, daar deze laatste de handtekening van den verkooper moet garanderen. Deze manier van handelen is uit den aard der zaak tijdroovend. Daarna moet de Agent de Change nog ten kantore van de betreffende maatschappij de goedkeuring van een dergelijk transfert aanvragen; de betaling van dergelijke waarden vindt eerst plaats, nadat de goedkeuring voor het transfert verkregen is, hetgeen voor den verkooper niet alleen tijd, doch ook renteverlies met zich brengt. Bij een arbitrage van fondsen komt dit bezwaar nog duidelijker uit, daar het dan kan voorkomen, dat de gekochte waarden geleverd worden en dus betaald moeten worden lang voordat de betaling van de verkochte stukken plaats heeft, daar deze opgehouden wordt door de moeilijkheden verbonden aan het verkoopen van stukken op naam.

Het Parlement heeft dan ook laatstelijk ingezien, dat de handel in stukken op naam bezwaren met zich bracht en in het reglement eenige kleine veranderingen gebracht. Thans nl. moet de koopende Agent de Change de stukken betalen, indien de verkopende de stukken levert en de geteekende transfert bijvoegt. Het werk de toestemming voor een transfert te verkrijgen komt dus thans op het hoofd der koopers neer. Of dit in de practijk veel verandering zal brengen is nog een vraag. Deze nieuwe maatregel werpt nl. de volgende kwestie op. Wat gebeurt er, indien eene maatschappij een verzoek tot transfert harer aandelen niet goedkeurt, hetgeen toch ook kan voorkomen. De verkooper heeft zijn geld ontvangen en zal heel weinig bereid zijn dit te remburseeren. De Agent de Change, die de geleverde stukken betaald heeft, is tijdelijk uit zijn geld, daar de koper natuurlijk niet bereid is te betalen, indien hem geen stukken geleverd worden. In de practijk wordt dan ook nog steeds alleen betaald, wanneer de demande de transfert door de maatschappij is goedgekeurd, en de overdracht der aandelen dus geschied is.

Nu zijn er bij de Fransche regeering plannen (voorstel Dumont), om aan de eerstvolgende Internationale Conferentie voorstellen te doen, alle waarden met uitzondering der Staatsfondsen, in stukken op naam te doen plaatsen en bij verkoop der stukken het transfert verplichtend te maken, hetgeen dus zuiver zou neerkomen op afschaffing van alle stukken aan toonder.

Deze maatregel zou dan genomen worden, teneinde fiscale fraude zooveel mogelijk te voorkomen. Als voorbeeld van de mogelijkheid der uitvoering van een dergelijken maatregel wordt Engeland aangevoerd.

In Frankrijk echter is de gelegenheid de belasting met stukken aan toonder te ontduiken reeds aanmerkelijk ingekrompen. De regeering heeft reeds, indien zij dat zou willen, een belangrijk controlemiddel in de staten, waarop de beursbelasting voldaan behoort te worden. De Agent de Change of de bemiddelende bankier moet op deze lijsten alle transacties vermelden, welke hij voor derden uitvoert en de namen van koper en verkooper opgeven. Ook bij de betaling van de couponbelasting komt de naam van den eigenaar der stukken in een groot aantal gevallen, niet echter altijd, te voorschijn.

Een belangrijk punt, waar fraude kan bestaan, blijven altijd de successierechten, maar ook hier is de mogelijkheid reeds beperkt. Banken, notarissen enz. die stukken in hun bezit hebben, zijn verplicht in geval van overlijden hunner cliënten, hiervan bij den fiscus aangifte te doen. Brandkasten en safes mogen alleen in het bijzijn van een notaris geopend worden, die verplicht is een staat van de gevonden waarden op te maken en bij den fiscus te deponeren. Beide categoriën zullen al moeilijk voor fraude in dit opzicht te vinden zijn.

Dat men gevoelt, dat een dergelijke maatregel na-deelige gevolgen zal hebben, blijkt wel daaruit dat men staatspapieren wil uitzonderen. Deze bevoordeeling zal wel grootendeels voortkomen uit vrees, dat het publiek zich niet meer voor dergelijke waarden zal interesseeren, indien de handel der stukken teveel bemoeilijkt of aan banden gelegd wordt. Tot nu toe zijn van alle Fransche oorlogssleeningen (de coupons bijv. overal, in postkantoren, bij de betaalmeesters enz. incasseerbaar zonder noemenswaardige formaliteiten. Terecht vreest men dan ook, dat de belangstelling van het publiek voor een groot deel verdwijnen zal, indien de stukken verplichtend op naam gesteld zijn.

In financieele kringen is men dan ook van oordeel, dat een dergelijke maatregel voor den beurshandel een gevoelige klap zou zijn en de lust om verder kapitaal in waardepapieren te beleggen belangrijk verminderen zal. Men hoopt dan ook dat deze maatregel niet ten uitvoer gebracht zal worden.

Indexcijfers van Oceaانvrachten. — Hieronder treft men aan de indexcijfers van Oceaانvrachten, berekend door den Federal Reserve Board en betrekking hebbende op graan, provisions, katoen, katoenzaadolie en bloem in zakken.

(Noteringen van Januari 1920 = 100.)

Maand.	Van Atlantische havens der V. S. naar:					
	Groot-Britt. en Ierland.	Fransche Atl. havens.	Nederland en België.	Scandinavie	Middelland. Zee.	Geheel Europa.
1921						
Januari	60.7	30.2	34.1	42.9	43.2	43.3
Februari	54.7	27.7	29.2	30.9	43.8	38.5
Maart	49.3	24.6	28.3	30.8	42.2	35.9
April	50.1	32.6	36.6	29.4	35.7	39.0
Mei	50.6	35.0	38.2	31.3	34.6	40.1
Juni	42.7	34.7	38.3	31.3	34.0	37.6
Juli	42.5	33.2	37.0	29.0	34.7	36.8
Augustus	42.9	33.4	36.7	28.4	34.3	36.7
September	41.8	32.7	35.8	28.2	33.6	36.0
October	37.0	28.5	30.7	26.7	33.3	32.3
November	33.5	25.0	25.2	24.0	32.9	28.8
December	32.4	22.7	22.9	23.3	32.3	27.2
1922						
Januari	31.7	22.7	23.3	23.4	32.2	27.1
Februari	34.7	25.7	25.2	23.3	31.8	29.1
Maart	33.1	26.5	24.9	23.4	30.1	28.3
April	27.3	24.8	22.7	24.0	27.1	25.4
Mei	27.9	25.5	22.8	23.4	24.7	25.7
Juni	24.5	26.1	23.0	23.4	24.4	25.7

BOEKAANKONDIGING.

Klassische Valuta-Stabilisierungen und Ihre Lehren für Deutschland, von Carl. A. Schaefer, Dipl. Kfm. Dr. rer. pol., Hamburg 1922. Verlag v. C. Boysen.

Schrijver begint met een beknopte uiteenzetting omtrent de begrippen inflatie, valuta-stabilisatie, legale devaluatie en betalingsbalans en met een schematisch overzicht der onderscheidene theoretisch-mogelijke valutastabiliseringen. Hij onderscheidt: onvoorwaardelijke stabiliteit à pari.

voorwaardelijke " " onder pari
toenemende instabiliteit " "

Een en ander wordt door een viertal diagrammen overzichtelijk verduidelijkt en toegelicht en vormt de inleiding van het boek, dat in totaal 120 blz. bestaat en afgezien van de inleiding, in vier hoofdstukken met een „Anhang” is onderverdeeld.

Na beknopte, helder geschreven theoretische uiteenzettingen, belicht S. uitvoerig, aan de hand van een vrij rijk historisch materiaal, de valuta-stabiliseringen in Argentinië, Engelsch-Indië (1898), Oost-Afrika (1904) en Rusland (1897), waarbij hij drie systemen onderscheidt: nl. die van *Witte*, *Tornquist* en *Lindsay*. Deze drie systemen steunen op de quantiteitstheorie en buitenlandsche valuta-kredieten. De stelsels *Tornquist* en *Lindsay* komen voorts hierin overeen, dat ze den gouden standaard zonder goud-circulatie voorstaan, de eerste met een eigen, de tweede met een Engelsche (voor Indië te Londen beschikbaar gehouden) goudreserve. Een verder punt van overeenkomst tusschen beide stelsels is, dat zowel T. als L. de stabilisering *dadelijk* door middel van goudkredieten willen tot stand brengen (T. door gewone, L. door speciaal met dit doel gegeven kredieten).

Witte toonde zich voorstander van een gouden standaard met goudcirculatie en achtte de stabilisatie eerst met behulp van goud zelf doorvoerbaar. Rusland is door goud, Indië, Argentinië en Duitsch Oost-Afrika zijn door goudkredieten geholpen aan een stabiele valuta; de eerste methode werkte *langzamer* dan de tweede.

Op verdienstelijke wijze ordent S. een rijk historisch materiaal onder de aangegeven theoretische begrippen, waarbij hij scherp stelling neemt tegen de critici van het stelsel *Tornquist*, dat z.i. voor Argentinië uitnemend heeft gewerkt.

Zooval met zijne theoretische verhandeling als met zijne historische onderzoekingen heeft S. een bij uitstek praktisch probleem op het oog, nl. het in den „Anhang” behandelde probleem der markstabilisatie.

De stabilisering van de mark acht ook S. de kern van de wereldcrisis en hij houdt de aanpassing van het vraagstuk van het herstel aan het werkelijk betalingsvermogen van Duitschland voor de onmisbare hoofdivoorwaarde voor de oplossing van het stabilisierungsprobleem van de mark.

Toepassing van het stelsel *Witte* acht S. niet wenschelijk, in verband met zijn langzamer werking. Z.i. komen slechts de stelsels van *Lindsay* (kunstmatige stabilisatie met behulp van buitenlandsche garantie) en van *Tornquist* (natuurlijke, zelfstandige stabilisatie met behulp van virtueele stabilisierungscredieten) in aanmerking. De door cijfers en de historie gesteunde conclusie van S. is:

„Einem mit der Reparation uebermässig belasteten Deutschland hilft keine künstliche Stabilisierung; ein von dem uebermässigen Reparationsdruck befreites Deutschland braucht keine künstliche Stabilisierung.”

Z.i. is de weg:

Durch Reparationsmoratorium zur Stabilisierung.
Durch Stabilisierung zur ermässigten Reparationszahlung.

Die Entente macht dann eine gute Politik.
Und Deutschland eine gute Valuta.

Op den duur moet de schadeloosstelling enkel uit Duitschlands netto vermogensaanwas worden voldaan.

Indien men, bij het vraagstuk van het herstel, uitgaat van de noodzakelijkheid van een stabiele mark, zou het stabilisatie-proces van de mark, als volgt moeten verlopen:

1. Langdurig moratorium — Matiging der eischen voor herstel — herstelleening in het buitenland van eenige milliarden gouden marken.
2. Kunstmatig-actieve betalingsbalans met vermindering van den biljettenomloop.
3. De mark stijgt tot een crisispunt (deflatiecrisis).
4. Vaststelling van den nieuwen gestabiliseerden koers.
5. Het bereiken van dien koers.
6. Toestroomen van goud naar de Duitse Rijksbank; emissie van goud-bankbiljetten op basis van den nieuwen koers.
7. Reserve-vorming in het belang der stabilisatie.
8. Consolidatie van de vlottende schuld.
9. Een nieuwe regeling voor de bankbiljettenemissie treedt in werking.
10. Elastische reparatie-betalingen.
11. Denominatie van de munt (ter vermindering van te groote getallen).

Wie dit boekje en de boeken en opstellen van Keynes en die van andere deskundigen leest, wordt opnieuw getroffen door het feit, dat onder de waarlijk verstandigen en ter zake kundigen — behoudens min of meer belangrijke verschillen van zienswijze op ondergeschikte punten — omtrent de hoofdzaken van het herstel-probleem, zoo goed als volkomen overeenstemming heerscht. Het schijnt helaas met dit probleem te moeten gaan als met het Vrijhandelsvraagstuk; omtrent de theoretische voorkeur van het vrijhandelsbeginsel zijn alle deskundigen het eens, maar niettemin voeren verantwoordelijke politici het afkeurenswaardige protectiebeginsel op steeds groter schaal door. Zoo ook met het geheel der denkbeelden omtrent het herstel. Iedereen weet, dat verblinde staatslieden met hardnekkigheid doorhollen in een richting, die volgens de waarlijk ter zake kundigen tot den ondergang van Europa leidt.

Op de quaesties der internationale schulden en van een buitenlandsche leening aan Duitschland ging S. noch uitvoerig, noch uitdrukkelijk in. Uit den samenhang zijner denkbeelden (zie punt 1 hierboven) blijkt echter duidelijk, dat hij een buitenlandsche leening aan Duitschland voor de markstabilisatie onmisbaar acht, terwijl het evenmin twijfelachtig is, dat S. een clearing van internationale schulden tusschen Amerika en Europa of Engeland en het vasteland — op de wijze, zooals onlangs door den bekenden financier *Hartley Withers* in de Telegraaf van 22 en van 29 Juni werd bepleit — in het belang van Duitschland, Europa en de wereld zou achten.

Moge S.' boekje, dat zulke verstandige denkbeelden in het belang van het geteisterd Europa verkondigt, in wijden kring lezers vinden. Mr. Dr. A. SPANJER.

ONTVANGEN:

De Ongevallenwet 1921 door Mr. H. W. Groeneveld, Administrateur bij het Departement van Arbeid, Chef der Afdeling Arbeidersverzekering en Mej. Mr. G. J. Stenberg, Referendaris bij het Departement van Arbeid. Alphen a/d. Rijn 1922.

Dezelfde schrijvers, van wier hand het bekende handboek over de Invaliditeitswet verscheen, hebben thans een in opzet daarmede overeenkomende behandeling van de Ongevallenwet 1921 het licht doen zien. Zij hadden zich kunnen beperken tot het commentarieren der wijzigingswet van 2 Mei 1921. Terecht waren zij echter van oordeel, dat arbeid van grooter nut verricht werd door het geven van een commentaar op de geheele wettelijke regeling der Ongevallenverzekering, gelijk deze thans in ons Vaderland geldt. Hierdoor is een geheel verkregen, dat allen, die op eenigerlei wijze bij de uitvoering der wet betrokken zijn, het vinden van den weg in de talloze bepalingen en uit-

voeringsbesluiten zeer zal vergemakkelijken. Door de vermelding bij de verschillende artikelen van de daarover bestaande jurisprudentie, alsmede door een register wordt de bruikbaarheid nog verhoogd.

De gewijzigde Arbeidswet 1919; Arbeidswet 1919, Houdende bepalingen tot beperking van den arbeidsduur in het algemeen en tot het tegengaan van gevaarlijken arbeid. Alphen aan den Rijn, N. Samsom; 1922.

Orienteerend handboek der Staathuishoudkunde, voor Hoogere Burgerscholen, Handelsscholen en voor Zelfstudie, door G. H. Mouw, Leeraar in de Staatswetenschappen aan de 1ste H. B. S. met 5-j. c., aan de 2de H. B. S. met 3-j. c. te Amsterdam en aan de Gooische H. B. S. met 5-j. c. te Bussum. Geïllustreerd. Ing. f 2,90. Geb. f 3,25; bij J. B. Wolters' U.-M. — Groningen, Den Haag, 1922.

Coal in International Trade by A. J. Sargent, M. A., Professor of Commerce in the University of London; London, P. S. King & Son Ltd., Orchard House, Westminster, 1922.

The Directory of Insurance Brokers with a list of claims assessors in the principal towns, 1922; London, Cawley's Publicity Service.

Le Commerce extérieur de la Belgique, avant et après la guerre, étude de Statistique commerciale par M. Camille Jacquart; Bruxelles, Librairie Falk Fils; 1922.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN JULI 1922.

Staatsleeningen f 147.000.000,— zijnde:

Nederland f 150.000.000,— 6 % obl. a 98 %.

Tabaksondernemingen „ 1.500.000,— zijnde:

N. V. Besoeki Tabak Maatschappij f 1.500.000,— 8 % obl. a 100 %.

Diversen „ 247.500,— zijnde:

Gemeenschappelijk Electriciteitsbedr. Bandoeng en omstreken f 250.000,— 7 % obl. a 99 %.

Totaal f 148.747.500,—

Totaal der emissies in Januari .. f 35.581.700,—
 Februari .. „ 12.702.500,—
 Maart „ 89.233.000,—
 April „ 30.630.570,—
 Mei „ 22.772.340,—
 Juni „ 5.110.000,—
 Juli „ 148.747.500,—

Algemeen Totaal .. f 344.777.610,—

Bovendien:

f 68.670.000,— 3/m. Schatkistpromessen a f 992,50
 „ 5.840.000,— 6/m. „ „ 984,61
 „ 25.490.000,— 4 1/2 % Obligaties „ „ 1010,90

RIJKSPPOSTSPAARBANK.

JUNI	1920	1921	1922
Inlagen	f 10.005.753	f 10.138.993	f 10.261.203
Terugbetalingen ..	„ 10.310.437	„ 9.542.191	„ 9.111.413
Tegoed der inleggers op ultimo	„ 264.255.748	„ 274.632.863	„ 285.215.642
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	„ 40.064.650	„ 43.501.600	„ 44.827.600
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven	10.827	9.922	9.545
Aantal geheel afbetaald	8.458	8.702	7.672
Aantal in omloop op ultimo	1.900.453	1.912.355	1.924.816

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

	Maart 1922		Maart 1921	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeningen op u ^o	64.889	—	36.611	—
Stortingen	661.398	105.499.574	219.372	73.595.660
Overschrijvingen:				
a. bijgeschreven		317.737.691	109.685	171.756.003
b. afgeschreven		79.521.972	122.943	173.543.553
Afschrijvingen wegens chèques.	471.185	318.013.965	95.070	103.671.666
Totaal tegoed rekeninghouders op u ^o .	—	192.446.216	—	77.273.878

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK.

	Juni 1922		Juni 1921	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Voor rekeninghouders	47.747	f 1.488.193.000	42.252	f 2.117.496.000
waarvan door de H.-bank plaatselijk...	26.507	„ 1.183.477.000	20.607	„ 1.802.220.000
Ter voldoening van Rijksbelast.	2.495	„ 7.133.000	2.021	„ 8.059.000

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	Mei 1922		Mei 1921	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Ontvangen en betaald:				
in contanten	28829	f 13.347.754	26394	f 15.999.574
door overschrijving ¹⁾ .	101032	„ 66.229.054	66566	„ 86.433.033
Particuliere rekeninghoud.	15460 ²⁾	„ 25.692.380	10857 ²⁾	„ 23.039.337
Saldo te goed part. rek. u ^o .	—	„ 12.675.648	—	„ 7.752.191
Deposito's voor een jaar vast.	1332 ²⁾	„ 3.481.800	— ²⁾	—

¹⁾ Inclusieve verrekeningen tusschen gemeentediensten, zijnde pl.m. f 12.798.572,66 voor de maand Mei 1922 en f 29.479.308,02 voor de maand Mei 1921. ²⁾ Aantal.

PRODUCTIE DER KOLENMIJNEN. ¹⁾

(In tonnen van 1000 KG.)

(Gegevens verstrekt door het „Centr. Bur. voor de Statistiek“).

Naam van de Mijn	Mei		Juni	
	1922	1921	1922	1921
<i>Staatmijnen.</i>				
Wilhelmina.....	49.433	35.987	46.968	41.902
Emma.....	79.249	61.440	74.824	72.698
Hendrik.....	45.992	33.624	42.468	41.292
Totaal....	174.674	131.051	164.260	155.892
<i>Particul. mijnen.</i>				
Domaniale mijn..	46.111	32.029	44.390	37.876
Mijn Laura en Vereniging.....	41.095	39.069	39.653	41.719
Oranje-Nassau mijnen.....	96.508	62.949	86.389	79.736
Mijn Willem Sophie.....	25.438	19.200	24.050	21.535
Totaal....	209.152	153.247	194.482	180.866
Totaal generaal	383.826	284.298	358.742	336.758

¹⁾ Kolenslik niet inbegrepen (in 1921 voor alle mijnen te zamen 240.960 ton en in de maanden Januari tot en met Juni 1922: 19.913 ton.)

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND JUNI 1922

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
I Dieren en dierlijke producten	10.358.398	6.423.594	43.493.353	28.055.216	—	—	33.134.955	21.631.622
II Plantaard. voortbrengselen	171.883.517	34.636.679	56.299.673	10.038.557	115.583.844	24.598.122	—	—
III Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabrik. daarv.	959.949.176	28.997.298	263.454.772	9.910.895	696.494.404	19.086.403	—	—
IV Meel en meelfabrieken	12.728.330	2.381.640	20.208.598	3.725.891	—	—	7.480.268	1.344.251
V Chemische producten, geneesmiddelen, verfwaren en kleurstoffen	21.866.699	4.045.008	7.423.110	2.750.930	14.443.589	1.294.078	—	—
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabrikaten van deze stoffen, n. a. g. ..	44.801.476	7.987.199	27.315.260	10.037.575	17.486.216	—	—	2.050.376
VII Hout en fabrikaten van hout en dergelijke stoffen; meubelen, v. a. s.	109.508.559	9.046.343	4.106.951	815.730	105.401.608	8.230.613	—	—
VIII Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	1.600.712	3.431.041	1.794.325	2.089.722	—	1.341.319	193.613	—
IX Garen, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleedren en modewaren	7.128.543	22.393.429	4.153.815	10.939.485	2.974.728	11.453.944	—	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakkensteen en andere kunststeen	37.351.511	1.645.515	7.189.392	679.670	30.162.119	965.845	—	—
XI Glas	3.226.712	1.031.720	2.567.199	530.137	659.513	501.583	—	—
XII Papier	7.337.601	2.741.361	19.542.826	2.828.521	—	—	12.205.225	87.160
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	31.486.255	10.211.986	39.921.701	12.859.330	—	—	8.435.446	2.647.344
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen ..	3.745.918	3.813.807	1.201.815	1.457.060	2.544.103	2.356.747	—	—
XV Andere goederen dan gebracht onder de groepen I tot en met XIV	13.936.364	13.210.106	7.762.085	6.285.465	6.174.279	6.924.641	—	—
Totaal	1.436.909.771	151.996.726	506.434.875	103.004.184	930.474.896	48.992.542	—	—
Waarvan Gouden Zilver, al of niet gemunt (opgenomen in groep III)	17.403	96.991	44.360	2.323.304	—	—	26.957	1.226.313

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van Munt en Muntmateriaal, in guldens. *)

Maanden	Invoer				Uitvoer			
	1919	1920	1921	1922	1919	1920	1921	1922
Januari	75.073.388	256.207.615	214.136.278	152.495.668	41.321.453	135.932.785	115.835.310	86.106.447
Februari	106.229.028	233.591.043	170.369.270	152.353.594	44.543.205	113.309.645	120.956.498	84.204.248
Maart	148.758.852	187.916.138	213.830.220	180.328.763	52.660.723	68.210.466	107.204.662	112.879.875
April	189.565.086	203.592.812	195.772.602	167.451.702	50.827.142	99.448.337	108.819.697	92.729.841
Mei	257.009.336	298.514.162	168.114.951	194.080.257	96.168.708	170.393.137	93.818.710	108.423.679
Juni	258.183.821	345.402.373	188.559.719	150.899.735	126.270.353	179.478.445	120.815.908	100.680.880
Juli	274.264.390	314.861.366	170.674.007	—	133.623.129	177.114.162	105.420.129	—
Augustus	313.403.619	267.956.122	186.640.179	—	163.771.619	130.018.883	142.544.083	—
September	298.107.886	317.368.670	197.271.439	—	162.131.110	165.965.569	135.749.765	—
October	319.833.079	337.338.332	179.043.171	—	214.577.467	148.140.438	114.694.641	—
November	296.351.809	270.811.334	175.806.364	—	171.171.804	156.557.011	106.623.879	—
December	288.958.920	298.867.123	180.000.903	—	154.241.692	156.922.833	97.115.318	—
Totaal	2.825.739.214	3.332.427.090	2.240.219.103	997.609.719	1.411.308.405	1.701.491.711	1.369.598.600	585.024.970

*) In de Statistiek over December 1919 zijn de bedragen vermeld met inbegrip van gouden en zilveren munt en muntmateriaal.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 4 18 Juli '22) Zweeds. R.ksbk 5 10 Mrt. '22	Bk. (Bel. Binn. Eff. 4 18 Juli '22) Bk. v. Noorw. 5 18 Mei '22
(Vrsch. in R.C. 5 18 Juli '22) Zwits. Nat. Bk. 3 2 Mrt. '22	Bk. van Engeland 3 13 Juli '22 Belg. Nat. Bk. 5-5 19 Mei '21
Duitsche Rijkssbk. 6 28 Juli '22 Bank v. Spanje 5 18 Mei '22	Bk. van Frankrijk 5 11 Mrt. '22 Bank v. Italië 6 20 Mei '20
Oostenr. Hong. Bk. 7 30 Nov. '21 F. Res. Bk. N.Y. 4 21 Juni '22	Nat. Bk. v. Denem. 5 25 Apr. '21 Javassche Bank 3 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call. money
	Part. disconto	Prolongate				
5 Aug. '22	3-27/8	2 1/2	2 1/4	4-5/8	—	3-3 1/2
31 J.-5 A. '22	27/8-3 1/4	2 1/2-3 1/4	1 7/8-2 1/4	4-5/8	—	3-5 1/2
24-29 J. '22	23/4-7/8	3-1/4	1 7/8-2	4-5/8	—	3-4 1/2
17-22 „ '22	2-3/4	1 3/4-2 1/2	1 7/8-2	4-5/8	—	2 1/2-5
1-6 A. '21	—	3-1/2	4 1/2-5/8	4-5/8	—	5-6 1/8
2 7 A. '20	3-1/4	3 1/2-4	6 3/8-3/4	4-5/8	—	6-8 2)
20-24 Juli '14	3 1/8-3 1/8	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1 1/2	2 3/4	5 1/2-7 1/2

1) Noteering van 4 Augustus. 2) Idem van 6 Augustus 1920.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De wisselmarkt was deze week weder zeer onzeker; vooral voor marken en francs. Markten daalden weder zeer sterk in verband met de dreigende houding van Frankrijk. Vooral de eerste dagen der week liep de koers sprongsgewijze terug. Het aanbod kwam hoofdzakelijk uit Duitsland, waar een algemeene vlucht voor de mark plaats vond en iedereen tot elken prijs buitenlandsche deviezen wilde koopen. Zoals gewoonlijk werden ook de Fransche en Belgische koersen hierdoor sterk beïnvloed. Nochtans veranderden deze koersen per saldo iederen dag maar weinig en was het slot der week eerder hooger. Londen was aanvankelijk eveneens aangeboden, maar was later eerder vaster. Dollars liepen een kleinigheid terug. Skandinavie, Zwitserland en Spanje waren vrij stationnair, echter met zeer weinig zaken. Indië iets hooger, 97 3/4—98 3/4.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen 1)	Parijs 1)	Berlijn 1)	Weenen 1)	Brussel 2)	New York 2)
31 Juli 1922 ..	11.50 1/2	20.85	0.39	0.007	19.75	2.59 1/8
1 Aug. 1922 ..	11.50	21.20	0.40	0.006 1/2	20.05	2.58 7/8
2 „ 1922 ..	11.51 3/4	21.82 1/2	0.33 3/4	0.005	19.92 1/2	2.59 3/8
3 „ 1922 ..	11.51 3/4	21.15	0.31 1/2	0.004	19.97	2.59 1/4
4 „ 1922 ..	11.52	21.25	0.33 3/4	0.005 1/2	20.05	2.59
5 „ 1922 ..	—	—	—	—	—	—
Laagste d. w. 1)	11.49 1/2	20.80	0.28 1/2	0.00 1/4	19.70	2.58 1/4
Hoogste „ „ 1)	11.52 1/4	21.32 1/2	0.42	0.00 3/4	20.15	2.59 5/8
28 Juli 1922 ..	11.49	21.37 1/2	0.47	0.007 1/2	20.26	2.58 1/2
21 „ 1922 ..	11.46	21.17 1/2	0.52 1/2	0.008 1/2	20.56	2.57 3/8
Muntpariteit ..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48

1) Noteering te Amsterdam. 2) Noteering te Rotterdam. 3) Particuliere opgave.

Data	Stockholm 1)	Kopenhagen 1)	Christiania 1)	Zwits. land 1)	Spanje 1)	Bataavia 1) telegrafisch
31 Juli 1922	67.40	55.50	44.30	49.32 1/2	40.05	97 3/4
1 Aug. 1922	67.45	55.50	43.75	49.25	40.05	97 3/4
2 „ 1922	67.40	55.60	44.—	49.35	40.10	97 3/4
3 „ 1922	67.65	55.75	47.40	49.30	40.10	97 3/4
4 „ 1922	67.70	55.75	44.10	49.25	40.10	96 3/4-97
5 „ 1922	—	—	—	—	40.05	—
L'ste d. w. 1)	67.30	55.35	43.40	49.15	40.—	97 3/4
H'ste „ „ 1)	67.80	55.85	44.60	49.40	40.20	98 1/4
28 Juli 1922	67.30	55.55	43.75	49.10	40.05	96 3/4-97
21 „ 1922	66.90	55.60	43.10	49.42 1/2	40.—	97 3/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

1) Noteering te Amsterdam. 2) Particuliere opgave. 3) Noteering van 29 Juli. 4) Idem van 21 Juli.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. fs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mrk.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
5 Aug. 1922	4.46.—	8.20	0.13	38.70
Laagste d. week	4.44.50	8.14	0.12	38.65
Hoogste „ „	4.46.—	8.23	0.16	38.70
29 Juli 1922	4.45.—	8.15	0.16	38.65
22 „ 1922	4.45.50	8.37	0.19	38.90
Muntpariteit	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/4

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	22 Juli 1922	29 Juli 1922	31 Juli—5 Aug. '22 Laagste	5 Aug. '22 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 15/32	97 15/32	97 15/32	97 15/32
*B. Aires 1) ..	d. p. \$	44 1/4	44 15/16	44 3/8	45
Calcutta	Sh. p. rup.	1/3 3/4	1/3 11/16	1/3 23/32	1/3 23/32
Hongkong ...	id. p. \$	2/7 1/4	2/7 9/32	2/6 3/4	2/7 1/2
Lissabon	d. per Mil.	3 7/8	3 27/32	3 3/4	4
Madrid	Peset. p. £	28.60	28.65	28.64	28.75
*Montevideo 1	d. per \$	44 1/4	44 1/8	44	44 1/2
Montreal	\$ per £	4.49 9/8	4.48	4.45 1/2	4.47 1/2
*R.d.Janeiro ..	d. per Mil.	7 7/16	7 1/2	7 13/32	7 17/32
Rome	Lires p. £	95 7/8	96 29/32	95 1/2	99
Shanghai	Sh. p. tael	3/5 7/8	3/5 7/8	3/5	3/6 1/4
Singapore ..	id. p. \$	2/3 29/32	2/3 11/16	2/3 7/8	2/4 1/8
*Valparaiso ..	peso p. £	34.70	32.60	32.20	32.80
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/1 3/4	2/1 25/32	2/1 11/16	2/1 27/32

*Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER.

	Noteering te Londen	te New York
5 Aug. 1922	35 1/8	69 5/8
29 Juli 1922	35 1/8	69 1/4
22 „ 1922	35 1/8	69 3/8
6 Aug. 1921	38 3/4	61 3/4
7 Aug. 1920	58 5/8	95
20 Juli 1914	24 15/16	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 7 Aug. 1922.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 93.706.871,56 B.-bk. „ 38.774.446,28 Ag.sch. „ 66.791.823,45 1/2	f 199.273.141,29 1/2
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—	—
Idem eigen portef.	f 77.495.645,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	77.495.645,—
Beleeningen	H.-bk. f 28.861.177,18 1/2 incl. vrsch. B.-bk. „ 6.871.956,63 1/2 in rek.-crt. Ag.sch. „ 66.313.182,52 1/2 op onderp. f 102.046.316,34 1/2	—
Op Effecten	f 85.311.679,20 1/2	—
Op Goederen en Spec.	f 16.734.637,14	102.046.316,34 1/2
Voorschotten a. h. Rijk	—	12.499.845,18
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 56.238.850,— Muntmat., Goud .. „ 549.715.947,01	—
	f 605.954.797,01	—
Munt, Zilver, enz.	„ 8.239.208,34	—
Muntmat., Zilver ..	—	614.194.005,35
Effecten	Bel. v. h. Res.fonds. f 5.573.320,37 1/2 id. van 1/8 v. h. kapit. „ 3.892.600,37 1/2	9.465.920,75
Geb. en Meub. der Bank	—	4.522.000,—
Diverse rekeningen	—	34.473.969,21
	f 1.053.970.843,13	—
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	—
Reservefonds	„ 5.660.599,75	—
Bijzonder reserve	„ 1.675.581,33	—
Bankbiljetten in omloop	„ 981.568.165,—	—
Bankassigatiën in omloop	„ 1.524.810,80	—
Rek.-Cour. } Het Rijk f — saldo's: } Anderen „ 36.338.706,59 1/2	—	36.338.706,59 1/2
Diverse rekeningen	—	7.202.979,65 1/2
	f 1.053.970.843,13	—

NED. BANK 7 Aug. 1922 (vervolg).

Beschikbaar metaalsaldo..... f	409.567.051,86
Op de basis van $\frac{2}{3}$ metaaldekking	205.680.715,38
Minder bedragen bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is...	2.047.835,255,—
Verschillen m.d. vorig. weekst.:	Meer Minder
Disconto's	29.743.022,42 $\frac{1}{2}$
Buitenlandsche wissels ..	10.056.497,—
Beleeningen	30.832.820,17 $\frac{1}{2}$
Goud	—
Zilver	83.140,60 $\frac{1}{2}$
Bankbiljetten.....	6.880.815,—
Part. Rek.-Crt. saldo's ..	1.380.961,36 $\frac{1}{2}$

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opsch. schulden
7 Aug. 1922.....	605.955	8.239	981.568	37.864
31 Juli 1922	605.955	8.156	988.449	36.825
24 „ 1922	605.955	8.020	976.325	75.857
17 „ 1922	605.955	7.720	992.036	49.638
10 „ 1922	605.955	7.607	1.000.648	60.569
8 Aug. 1921.....	605.969	10.792	1.018.176	60.967
9 Aug. 1920.....	636.338	15.579	1.027.587	102.687
25 Juli 1914 ..	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag, disconto's	Hieraan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dekking-percentage
7 Aug. 1922	199.273	34.000	102.046	409.567	60
31 Juli 1922	169.530	6.000	132.879	408.316	60
24 „ 1922	215.686	55.000	116.200	402.798	58
17 „ 1922	217.478	55.000	105.443	404.599	59
10 „ 1922	232.728	68.000	105.275	400.578	58
8 Aug. 1921	275.816	138.700	130.229	400.191	57
9 Aug. 1920	88.734	—	313.078	425.067	58
25 Juli 1914	67.947	14.300	61,686	43.521 ¹⁾	75

¹⁾ Op de basis van $\frac{2}{3}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	31 Juli 1922	7 Aug. 1922
Aan schatkistpromessen..	f 296.300.000,—	f 328.130.000,—
waarv. direct bij Ned. Bk.	„ 6.000.000,—	„ 34.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 241.920.000,—	„ 231.378.000,—
Aan zilverbons	„ 28.858.269,50	„ 29.273.474,50

	31 Mei	30 Juni
On der vlottende schuld is begrepen:		
Voorsch. aan de Koloniën	„ 257.753.000,—	„ 261.419.000,—
Voorschot aan Gemeenten	„ 62.040.702,94	„ 48.957.697,71

Tegoe d v.d. Postch. & G. dat | ^{31 Juli} „ 53.551.168,37 | ^{7 Aug.} „ 54.585.577,20

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opsch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
29 Juli 1922	200.250		266.500	85.000	129.950
22 „ 1922	201.500		267.500	82.500	134.050
15 „ 1922	203.750		269.500	79.000	135.900
24 Juni 1922	149.961	48.369	264.572	68.995	132.272
17 „ 1922	149.971	47.890	267.671	71.908	130.590
10 „ 1922	152.571	47.576	271.103	74.390	131.692
30 Juli 1921	208.021	18.819	300.395	140.015	139.213
31 Juli 1920	204.722	6.139	334.549	192.162	105.665
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Voorschotten aan het Gov. nem.	Diverse rekening-nen ¹⁾	Dekking-percentage
29 Juli 1922		169.100		17.000 ³⁾	***	57
22 „ 1922		164.520		18.400 ³⁾	***	58
15 „ 1922		160.340		17.900 ³⁾	***	58
24 Juni 1922	34.309	23.206	73.073	9.216	23.070	59
17 „ 1922	34.637	22.760	74.871	11.344	22.623	58
10 „ 1922	35.086	22.854	80.489	8.924	19.402	53
30 Juli 1921	35.768	23.318	104.443	25.684	31.808	51
31 Juli 1920	27.902	22.878	165.154	84.096	24.020	40
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{2}{3}$ metaaldekking. ³⁾ Creditsaldo.

DE SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Disconto's	Div. rekening-nen ¹⁾
1 Juli 1922....	1.543	2.014	764	1.052	1.164
24 Juni 1922....	1.514	1.977	658	1.036	1.170
17 „ 1922....	1.472	2.164	662	1.044	1.233
10 „ 1922....	1.588	2.081	773	1.047	1.152
3 „ 1922....	1.604	2.163	833	1.051	1.129
27 Mei 1922....	1.603	2.024	731	1.061	1.127
2 Juli 1921....	1.113	2.095	1.215	2.029	274
3 Juli 1920....	1.072	2.128	964	1.691	155
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
2 Aug. 1922	127.400	125.774	299.730	27.000	257.343
26 Juli 1922	127.404	124.758	296.447	27.000	253.995
19 „ 1922	127.402	124.256	297.611	27.000	255.488
12 „ 1922	127.901	124.249	298.635	27.500	257.411
5 „ 1922	128.459	124.523	297.904	28.000	256.461
28 Juni 1922	128.947	123.048	295.374	28.500	254.312
3 Aug. 1921	128.382	128.699	329.220	28.500	293.038
4 Aug. 1920	123.108	126.489	366.680	28.500	336.481
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekking-perc. ¹⁾
2 Aug. '22	44.280	76.980	15.356	107.970	20.075	16,28
26 Juli '22	46.505	72.243	14.297	107.576	21.096	17,30
19 „ '22	46.740	76.216	22.175	104.467	21.596	17,05
12 „ '22	47.104	73.663	12.612	112.375	22.102	17,68
5 „ '22	67.988	75.820	14.923	133.394	22.386	15,09
28 Juni '22	49.221	75.725	16.348	115.088	24.349	18,52
3 Aug. '21	45.597	77.281	16.318	108.710	18.133	14,50
4 Aug. '20	76.266	74.789	17.462	130.686	15.069	10,20
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{3}{8}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekking-perc. ¹⁾
28 Juli '22	1.024.850	1.004.860	13.083.023	189.794.722	7
21 „ '22	1.025.330	1.004.859	9.351.163	177.027.024	6
14 „ '22	1.024.326	1.004.859	10.789.974	175.437.418	7
7 „ '22	1.024.476	1.004.859	14.281.874	172.736.686	8
30 Juni '22	1.023.602	1.003.859	14.605.085	169.211.792	9
22 „ '22	1.023.200	1.003.861	11.150.689	157.935.228	7
28 Juli '21	1.105.815	1.091.557	5.397.594	77.890.858	9
31 Juli '20	1.096.206	1.091.677	17.829.748	55.632.255	34
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
28 Juli 1922	215.980.298	39.976.216	25.422.500	13.067.900
21 „ 1922	203.026.231	35.603.336	20.724.900	9.336.900
14 „ 1922	201.126.658	36.275.656	22.301.400	10.774.100
7 „ 1922	189.949.556	31.531.010	25.221.100	14.264.400
30 Juni 1922	190.877.495	37.173.745	25.082.800	14.588.900
22 „ 1922	171.785.995	29.490.168	20.696.500	11.134.800
28 Juli 1921	81.117.496	15.824.156	13.802.200	5.323.700
31 Juli 1920	48.427.450	19.834.069	31.279.300	17.831.100
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buitgew. voorz. a/d. Staat
2 Aug. '22	5.530.360	1.948.367	285.355	578.015	23.000.000
26 Juli '22	5.530.149	1.948.367	285.255	577.890	23.000.000
19 „ '22	5.529.780	1.948.367	285.239	578.178	23.400.000
12 „ '22	5.529.572	1.948.367	283.138	***	23.500.000
4 Aug. '21	5.521.286	1.948.367	275.535	626.325	25.200.000
5 Aug. '20	5.589.479	1.978.278	247.980	600.178	25.900.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
	2.517.259	35.042	2.139.106	36.399.294	2.357.561	25.115
	2.103.237	35.453	2.154.527	36.049.939	2.352.183	79.900
	2.081.932	35.723	2.206.053	36.369.763	2.379.916	42.853
	2.103.289	35.957	2.218.741	36.501.518	2.197.409	47.238
	2.989.636	73.507	2.158.062	37.364.596	2.788.876	36.285
	2.360.513	503.592	1.918.835	38.213.259	3.235.152	56.974
	1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleening van buitenl. oorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en helven.	Circulatie	Rek. Crt. part.
3 Aug. '22	332.073	84.653	480.000	590.193	6.402.679	219.636
25 „ '22	332.012	84.653	480.000	623.224	6.327.881	321.398
18 „ '22	330.763	84.653	480.000	624.133	6.287.335	256.511
13 „ '22	329.441	84.653	480.000	622.780	6.273.528	228.322
4 Aug. '21	325.178	84.653	480.000	768.724	6.170.097	340.860
5 Aug. '20	356.974	84.653	480.000	721.883	5.464.632	1.571.854

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA. FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F.R. Notes	In het buitenl.		
19 Juli '22	3.045.335	2.236.735	—	123.987	2.132.848
12 „ '22	3.035.833	2.203.411	—	121.207	2.158.122
5 „ '22	3.020.677	2.184.958	—	113.252	2.194.323
28 Juni '22	3.020.868	2.171.580	—	127.498	2.124.422
20 Juli '21	2.508.298	1.735.845	—	151.068	2.564.613
23 Juli '20	1.983.271	1.303.866	111.531	150.741	3.118.205

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking perc. 1)	Algem. Dekking perc. 2)
19 Juli '22	592.438	1.942.531	105.239	74,7	77,8
12 „ '22	587.617	1.924.937	105.224	74,4	77,3
5 „ '22	653.937	1.884.702	105.217	74,0	76,8
28 Juni '22	623.161	1.939.276	105.078	74,3	77,5
20 Juli '21	1.710.056	1.693.019	102.222	58,9	62,5
23 Juli '20	2.823.450	2.457.977	95.008	39,6	44,4

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
12 Juli '22	796	10.839.161	1.438.146	14.783.545	3.476.360
5 „ '22	796	10.838.372	1.400.669	14.679.673	3.470.561
28 Juni '22	799	10.783.121	1.440.290	14.627.985	3.380.434
21 „ '22	817	11.873.822	1.254.660	13.371.133	2.919.332
13 Juli '21	816	11.737.598	1.247.211	13.266.870	2.903.087
16 Juli '20	813	16.977.919	1.421.524	14.364.333	2.693.631

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 7 Augustus 1922.

De alles beheerschende factor in het internationale beursverkeer was in de afgelopen week zonder eenigen twijfel de hevige daling van de Deutsche rijksmark. Sinds den moord van den Duitschen minister Rathenau had deze valuta eene steeds zwakkere tendenz getoond, eene stemming, die door het jongste ultimatum van Frankrijk inzake de compensatie-betalingen van midden Augustus, een paniekachtig karakter heeft verkregen. Terwijl de Amerikaanse dollar te Berlijn in de laatste dagen van Juli reeds boven de 600 was gestegen, een koers, die reeds tot tal van commentaren in de Deutsche pers aanleiding gaf, naderde hij in het midden onzer berichtperiode den ongekenden stand van 900. Tegen het einde der week viel de dollar op 730, om de week weer hooger op 790 te verlaten.

Het dreigement der Fransche regeering om bij niet-betaling tot afzonderlijke revanche-maatregelen over te gaan, was wel de voornaamste oorzaak dezer catastrofe. Toen tegen het einde der week bleek, dat deze maatregelen niet aanstonds een al te scherp karakter zouden aannemen, werd de stemming iets geruster, de jongste bankstaat der Deutsche Rijksbank heeft echter veel van deze stemming weer doen verloren gaan. De bankbiljettenpers heeft te Berlijn in de afgelopen week weer sneller gedraaid dan ooit, naast 966,5 miljoen nieuwe Darlehenskassenscheine werden niet minder dan 12767,7 miljoen banknoten gecreëerd, zoodat de totale omloop dezer laatste tot 189794,7 miljoen is gestegen.

Noch op de Deutsche effectenbeurzen, noch op die der internationale financiële centra heeft deze valuta-paniek eene zoodanige funeste uitwerking uitgeoefend, als zulks wel bij vroegere gebeurtenissen van een dergelijk karakter het geval placht te zijn. Het spreekt vanzelf, dat buitenlandsche waarden te Berlijn hooger noteerden, hetzelfde was met de koersen der meeste binnenlandsche aandelen het geval, doch lang niet in verhouding tot de daling der valuta. Het index-cijfer der Frankfurter Zeitung uit de beurskoersen der voornaamste aandelen samengesteld, luidt voor 28 Juli: 40586, voor 4 Augustus: 44792.

Naast het reeds vermelde Fransche ultimatum heeft ook de nota der Engelsche regeering betreffende de regeling der intergeallieerde schulden de bijzondere aandacht der internationale fondsenmarkt getrokken. Deze nota loopt op de besprekingen te Londen, die inmiddels een aanvang genomen hebben, vooruit; reeds hebben de Vereenigde Staten verklaard hunne vorderingen niet te willen kwijtschelden, hetgeen de fondsenmarkt te Londen niet al te zeer heeft verontrust, doch de afwachtende houding, die deze heeft aangenomen, zeer begrijpelijk maakt. De voorliefde van het publiek ging weer vrnl. uit naar gilt-edged securities, waarvan de 5% pCt. Britsch-Indië boven parik kon komen, de 5 pCt. Britsche oorlogsleening is reeds aanmerkelijk boven dit niveau gekomen. Zuid-Afrikaansche mijnwaarden, zooals Randfontein, Robinson Deep en dergelijke, die voor Zuid-Afrikaansche rekening gekocht werden, liggen vast in de markt. Ook diamant-shares beter in verband met de langzame, doch geleidelijke opleving der betreffende industrie. Petroleumwaarden minder geanimeerd in afwachting van verdere prijsverlaging van het ruwe product, Mexican Eagles voor den zooveelsten keer luier op berichten van het indringen van zoutwater in de bronnen. Fransche spoorweg-obligaties in reactie door de daling der Fransche valuta.

Te Parijs was de houding van het publiek eveneens gereserveerd, ook hier maakte zich een lichte drang tot aankopen van buitenlandsche fondsen vrnl. in ponden sterling merkbaar, hetgeen op de markt aan de overzijde van het Kanaal een gunstigen invloed uitoefende. Turksche waarden vast, hetzelfde was het geval met Roemeensche dito op de verbetering van den Leu-koers. Rio Tinto's gezocht.

De markt in Wallstreet was, ondanks de vele meerdrukkende factoren, niet slecht gestemd, al zijn de omzeten ook daar afgenomen. De stand van het arbeidsconflict heeft nog niet veel wijziging ondergaan, doch de waarschijnlijkheid, dat men tot eene schikking zal komen, neemt steeds toe. Het announceeren van een kwartaalsdividend van 2% pCt. benevens 1½ pCt. extra op de gewone aandelen Studebaker Corporation, heeft een uitstekenden indruk gemaakt, de bloei der automobielenijverheid is in deze tijden een duidelijk bewijs van gunstige verhoudingen in het economisch leven eener natie.

Ten o.n.z. is het ter beurze nog steeds stil gebleven, al was de grondtoon bepaald vast te noemen. Men trok zich van de daling der Deutsche valuta niet al te veel aan. De vraag naar beleggingen blijft aanhouden, staats- en ge-

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Agres			Soorten	7 Aug. 1922	31 Juli 1922	8 Aug. 1921
	Tarwe Juli	Mats Juli	Haver Juli	Tarwe Aug.	Mats Aug.	Lijnzaad Aug.				
5 Aug.'22	106 ⁷ / ₈	61 ¹ / ₂	33,—	12,10	8,20	20,45	Tarwe*	13,50	13,50	20,—
29 Juli '22	107 ⁷ / ₈	62 ¹ / ₂	34 ³ / ₈	12,45	8,50	20,70	Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	10,50	11,25	19,—
5 Aug.'21	118 ¹ / ₂	56 ⁷ / ₈	36 ¹ / ₂	18,45	9,—	23,10	Mais (La Plata)	208,—	212,—	238,—
5 Aug.'20	252	148 ³ / ₄	73 ³ / ₄	22,—	9,10 ¹	25,15 ¹⁾	Gerst (48 lb. malting) .. ²⁾	205,—	214,—	300,—
5 Aug.'19	223	174 ¹ / ₄	69,—	16,70 ¹	9,85	39,— ¹⁾	Haver (38 lb. white cl.) .. ¹⁾	10,—	10,—	16,—
20 Juli '14	82	56 ⁷ / ₈	36 ¹ / ₂	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) ¹⁾	14,—	14,30	19,60
							Lijnzaad (La Plata).... ³⁾	456,—	462,—	510,—

¹⁾ per September.

¹⁾ p. 100 K.G. ²⁾ p. 2000 K.G. ³⁾ per 1960 K.G.

^{*)} Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	30 Juli/5 Aug. 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdvak 1921	30 Juli/5 Aug. 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdvak 1921	1922	1921
Tarwe.....	33.867	616.477	780.911	—	26.976	12.010	643.453	792.921
Rogge.....	5.153	125.291	88.546	—	—	325	125.291	88.871
Boekweit	217	9.555	1.090	—	—	500	9.555	1.590
Mais	28.266	629.401	554.059	—	66.999	44.407	696.400	598.466
Gerst	5.929	88.634	150.462	—	3.597	6.398	92.231	156.860
Haver	7.809	78.634	47.239	—	50	1.154	78.684	48.393
Lijnzaad	2.230	94.893	74.063	3.200	61.680	53.459	156.573	127.522
Lijnkoek	1.475	43.275	72.502	—	1.547	15.370	44.822	87.872
Tarwemeel	1.551	33.069	32.270	—	4.954	1.070	38.023	33.340
Andere meelsoorten	—	4.946	25.852	—	2.615	1.263	7.561	27.115

Naar Europa werden nog eenige ladingen Cubasuiker tot sh. 19/3 en 19/4, basis 96, en Javasuiker No. 17 tot sh. 20/- c.i.f. verkocht, terwijl ook voor Witte Javasuiker belangstelling bleef bestaan.

Op Java was de markt over het algemeen zeer vast en kon de Trust Superieur late levering tot f 14,— e.k. verkopen, voor partijen uit de tweede hand werd f 13¹/₂ en f 13³/₄, al naar gelang van tijd van levering betaald. De maalcampagne heeft zonder stoornis plaats en het rendement bedraagt op 1 Augustus over 140 fabrieken ruim 6 pCt. meer dan verleden jaar.

De markt in Nederland is kalm, maar vast. In verband met de onzekere toestanden in Duitsland toonen koopers zich meer gereserveerd. Afdoeningen van Javasuiker bepalen zich tot aangekomen en spoedig aankomende partijen. Op de termijnmarkt werden ruim 3000 tons omgezet; voor November/December-levering werd het laatst f 23,87¹/₂ betaald.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 2 Augustus 1922.

Na publicatie van het Bureau-rapport, dat de gemiddelde conditie van den Amerikaanschen katoenoogst op 25 Juli aangaf als 70,8 tegen 71,2 de vorige maand en 64,7 verleden jaar, ontstond er direct een drang tot koopen, zoowel in New York als in Liverpool. New York steeg 110 punten, terwijl Liverpool 60/70 punten hooger sloot, daar men over het algemeen een hooger conditiecijfer verwacht had. Het Bureau schat den nieuwen oogst thans op 11.449.000 balen, tegen 11.065.000 balen een maand geleden en 8.263.000 balen verleden jaar. Men vermeldt dat 80 pCt. der bebouwde oppervlakte door de boll weevil is aangetast. Van Alexandrië valt geen nieuws te vermelden, terwijl de Egyptische oogst goed vooruitgaat.

De garenmarkt is in de afgelopen week buitengewoon flauw geweest en verkopen, zoowel wat prijs als hoeveelheid betreft, zijn voor de Spinners zoo ontmoedigend, dat er weer sprake van is om „short time” te werken. Verscheidene fabrieken in Oldham verlengen hunne gewone jaarlijksche weekvacantie tot veertien dagen, om zoodoende grooter voorraden te voorkomen, daar men thans beter kan stopzetten dan de tegenwoordige biedingen te accepteren. Indien de huidige katoenprijzen zich kunnen handhaven, zullen garenprijzen nog flink moeten stijgen voor er van zaken doen op gezonde basis sprake kan zijn. Voor het binnenland bestaat slechts weinig vraag, evenals voor export, terwijl bovendien de buitenlandsche wisselkoersen den uitvoer belemmeren. Over het algemeen zijn Juli en Augustus voor den katoenhandel rustige maanden, maar het is wel opmerkelijk, dat er thans bij den gunstigen moesson absoluut geen vraag van Indië bestaat, hetgeen anders nooit het geval is.

Het is moeilijk om nu reeds den invloed van het Conditiecijfer op de doekmarkt te voorspellen. De geheele week is de stemming rustig geweest, hetzij als een gevolg van de naderende vacantie, hetzij dat koopers voorloopig de oogstvooruitzichten nog eens willen aanzien. In elk geval is er slechts weinig gedaan, hoewel enkele fabrikanten er in geslaagd zijn hun productie voor langer dan een week te verkopen. Het is nu maar de vraag, of de verhoogde katoennoteringen nieuwe orders ten gevolge zullen hebben, of koopers hierdoor juist zullen worden afgeschrikt. Voorzichtigheid is thans wel geboden en vaste katoenprijzen een eerste vereischte om het vertrouwen bij koopers te doen terugkeeren.

26 Juli 2 Aug. Oost. koersen. 25 Juli 1 Aug.
 Liverpoolnoteringen. T.T. op Indië 1/3³/₄ 1/3⁵/₈
 F.G.F. Sakellaridis 18,25 18,25 T.T. op Hongkong 2/7 2/7
 G.F. No. 1 Oomra 9,10 9,30 T.T. op Shanghai. 3/5³/₄ 3/5¹/₂

Notering voor Loco-Katoen. (Middling Uplands).

	5 Aug. '22	29 Juli '22	22 Juli '22	5 Aug. '21	5 Aug. '20
New York voor Middling ..	21,35 c	21,70 c	21,95 c	13,45 c	39,50 c
New Orleans voor Middling	21,25 c	21,50 c	21,75 c	12,25 c	37,— c
Liverpool voor Fy Middling	13,16 d	13,34 d	13,75 d	8,94 d	28,15 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen)

	1 Aug. '21 tot 4 Aug. '22	Overeenkomstige perioden	
		1920—21	1919—20
Ontvangsten Gulf-Havens..	8	61	—
„ Atlant. Havens	3	26	—
Uitvoer naar Gr. Brittannië	7	10	—
„ „ 't Vasteland.	9	61	—
„ „ Japan etc...			
Voorraden in duizendtallen		5 Aug. '21	6 Aug. '20
Amerik. havens.....	—	1303	741
Binnenland.....	—	1101	793
New York	—	157	39
New Orleans	—	435	220
Liverpool	—	1075	991

Voor de opengelaten opgaven hebben wij de gegevens niet ontvangen.

KOFFIE.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 Augustus 1922 in duizenden balen.

	1922	1921	1920	1919	1918
Voorraad in Europa ..	2.463	1.997	2.220	2.470	1.462
Stoomend { Brazilië ..	478	633	275	758	272
n. Europa { Oost-Indië ..	7	52	—	83	?
	2.948	2.682	2.495	3.311	1.734
Voorraad Ver. Staten	1.124	1.761	1.783	914	2.175
Stoomend naar Ver. Staten } Brazilië ..	229	430	543	648	641
	4.301	4.873	4.821	4.873	4.550
Voorraad in Rio	1.819	1.351	322	628	796
" " Santos ..	2.481	2.932	1.567	4.714	5.762
" " Bahia ..	13	36	19	10	81
Totaal	8.614	9.192	6.729	10.225	11.189
Op 1 Juli	8.639	8.700	6.750	10.336	11.702

THEE.

(Opgave van den Makelaar J. van Eck.)

Bericht van den afloop Theeveiling op 27 Juli 1922.

Aanbod in veiling bestond uit:

Heden:

13785, 338/2, 20/4 kn. Java thee	658	"	Sumatra thee	619	"	ex voorg. veil.
----------------------------------	-----	---	--------------	-----	---	-----------------

Totaal.. 15062, 338/2, 20/4 kn. thee.

28 Juli 1921:

18781, 20/4 kn. Java thee	341	"	Sumatra thee	1856	"	ex voorgaande veiling.
---------------------------	-----	---	--------------	------	---	------------------------

Totaal.. 20978, 20/4 kn. thee

Aanbod 1 Januari jl. tot heden	idem 1921	idem 1920
10 veilingen	10 veilingen	8 veilingen.
Java thee 89667 kn.	167254 kn.	127860 kn.
Sumatra thee 19728 "	7747 "	9525 "
voor Hand.rek. 4594 "	1482 "	3141 "

Totaal

Gem. per veiling.. 11399 kn. 17648 kn. 17566 kn.

Zoowel het verloop als de stemming was zeer onregelmatig.

Oranje Pecco's vonden een goede vraag, en worden vrijwel allen verkocht tot circa voorgaande prijzen. Pecco's en Pecco's Souchon's brachten ongeveer taxatie op, doch deze was opgemaakt enkele centen lager dan in voorgaande veiling was betaald.

Gebroken Pecco's en Gebroken Oranje Pecco's werden veelal 3 tot 5 cts. onder taxatie afgedaan, maar op een groot aantal partijen was het hoogste bod slechts 7 a 8 cts. onder de prijzen van voorgaande veiling. Voor een dergelijke verlaagde prijs waren houders niet geneigd af te geven.

Gebroken thee en Fannings hadden een eenigszins betere markt dan G. P. en G. O. P., maar ook van deze sorteering bleven 3 nummers met biedingen 3 a 4 cts. onder taxatie onafgedaan.

Van de in veiling opgehouden partijen thee, totaal 3773, 44/2, 10/4 kn. kwamen nog vele nummers onmiddellijk na afloop tot afdoening.

Volgende veiling zal plaats hebben op 1 September e.k., het aanbod zal waarschijnlijk zijn ongeveer 18000 kn.

RUBBER.

De prijzen bleven deze week vrijwel onveranderd, de stemming echter over het algemeen iets rustiger. De omzet was geringer dan die der voorgaande week.

De slotnoteeringen op de termijnmarkt zijn:

einde voorgaande week:

Prima Crêpe Aug.	40 1/2 "	40 "
" " Sept.	40 1/2 "	40 1/2 "
" " Oct./Dec.	41 1/2 "	41 1/2 "
Smoked Sheets Aug.	41 "	40 1/2 "
" " Sept.	41 "	41 1/2 "
" " Oct./Dec.	42 "	41 1/2 "
7 Aug. 1922.		

COPRA.

De markt was deze week weder flauwer gestemd; voornamelijk in navolging van Londen.

Nederl. Indische soorten worden door importeurs niet bijzonder veel aangeboden.

De noteeringen zijn:

Java f.m.s stoomend	f 29,50
Ned. Ind. f.m.s stoomend	" 29,25
" " " Juli/Sept. afl.	" 29,12 1/2

7 Aug. 1922.

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)

Kapokstatistiek op 31 Juli 1922.

Importeurs:	Voorr.	Aanv.	Verk.	Voorr.
	1 Jan. tot 1922	31 Juli.	31 Juli	op 31 Juli
H. G. Th. Crone	115	5516	5568	63
Edgar & Co.	—	2130	2105	25
Van Eeghen & Co.	—	6081	6081	—
Handel en Cultuur Mij. ...	44	3952	2838	1158
Hand. Venn. Maintz & Co.	199	961	1160	—
Hand. Verg. Reiss & Co. ...	—	124	124	—
Van Heekeren & Co.	—	1750	1750	—
Hoving & Beer.	157	344	257	244
Internationale Prod. Cie.	348	1753	2101	—
Koning Teves & Co.	—	711	711	—
Landb. Mij. „Geboegan” ..	64	88	152	—
Mendes de Jong & Co.	—	69	69	—
A. Merens.	—	1426	1426	—
Mirandolle Voûte & Co. ...	—	11825	11014	811
Wm. H. Muller & Co.	—	1250	1250	—
Ned. Mij. v. Overzeehandel	3617	1510	5127	—
C. Strauss Evans	—	472	472	—
W. Tengbergen & Co.	—	200	200	—
Weise & Co.	1298	6919	7835	382
Zweedsche Oost-Ind. Cie.	173	2368	2155	386
Order	—	1084	1084	—
	6015	50533	53479	3069

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
31 J./5 Aug. '22	—	—	11 3/4 1	2/9	23/-	23/-
24-29 Juli '22	—	—	12 1/2 1	2/9	24/6	24/6
1-6 Aug. '21	—	—	5/6	5/6	—	46/3
2-7 Aug. '20	—	—	11/6	11/6	85/-	80/-
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 1/4	1/11 1/4	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genoa	Port Said	La Plata Rioiter	Rotterdam	Gothenburg
31 J./5 Aug. '22	6/9	12/1	1/39	15/-	5 1/2 1/2	7/3
24-29 Juli '22	6/9	11/10	14/-	15 1/4 1/2	5/3	7/3
1-6 Aug. '21	8/5	17/6	16/6	14/-	7/4	10/-
2-7 Aug. '20	22/6	35/-	32/6	37/6	17 6	Kr. 42 1/2
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
	31 Juli/5 Aug. 1922 ..	18/-	25/-	35/-
24-29 " 1922 ..	18/-	25/-	32/6	30/-
1-6 Aug. 1921 ..	32/6	60/-	—	—
2-7 Aug. 1920 ..	60/-	—	—	—
Juli 1914 ..	14/6	16/3	25/-	22/3

1) Amer. cents p. 100 lbs.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Overige noteeringen per ton van 1015 K.G.

INKLARINGEN.
IJMUIDEN.

Landen van herkomst	Juli 1922		Juli 1921	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	13	18.996	18	29.202
Groot-Brittannië	107	67.561	95	63.166
Duitschland	32	54.824	36	33.898
Noorwegen	4	1.742	2	728
Zweden	22	15.686	10	4.949
Denemarken ..	10	3.895	5	1.797
Finland.....	35	28.135	17	9.842
België	5	9.680	2	1.198
Frankrijk	3	1.586	13	7.613
Spanje	4	5.585	1	694
Portugal	1	927	—	—
Italië.....	2	1.894	5	4.056
Oostenr.-Hong., Griekenland..	2	2.154	—	—
Levant	—	—	2	2.436
And. Midd. Zeeh.	3	4.143	1	735
Senegal, Dakar..	2	2.580	—	—
Ov. Westk. Afrika	—	—	2	1.929
Oostkust Afrika	1	3.646	1	3.645
Ned.-Oost-Indië..	10	41.836	7	30.004
Vereen. Staten..	—	—	6	23.138
Midden-Amerika	4	15.038	—	—
Ned. West-Indië- Ned. Antillen..	5	9.648	6	16.707
Brazilië.....	1	5.128	—	—
Argent., Uruguay	2	7.569	4	24.254
Chili	1	2.726	2	4.624
Totaal....	269	304.979	235	264.615
Periode 1 Jan.— 31 Juli	1.635	1.811.921	1.327	1.541.107
Nationaliteit.				
Nederlandsche..	119	167.162	110	117.868
Britsche	63	46.542	60	50.817
Duitsche	41	30.723	49	21.289
Noorsche	13	9.924	4	940
Belgische	—	—	—	—
Fransche	—	—	4	1.383
Zweedsche.....	15	9.962	6	4.048
Deensche	9	8.700	—	—
Vereenigde Stat.	7	29.876	2	8.270
Andere	2	2.090	—	—
Totaal....	269	304.979	235	264.615

(Vereenigde Scheepsagenturen van
Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)

DELFIJL.

Landen van herkomst	Juni 1922		Juni 1921	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	—	—	2	261
Groot-Brittannië	4	3.198	—	—
Duitschland	2	101	2	169
Noorwegen	1	366	—	—
Zweden	5	880	—	—
Denemarken....	—	—	1	69
Finland.....	7	2.209	3	873
België	—	—	2	236
Totaal....	19	6.754	10	1.608
Nationaliteit.				
Nederlandsche..	6	3.516	5	509
Duitsche	10	2.550	4	976
Noorsche	1	366	—	—
Zweedsche.....	2	322	—	—
Deensche	—	—	1	123
Totaal....	19	6.754	10	1.608

(A. van Dijk.)

NIEUWE WATERWEG.

Landen van herkomst	Juli 1922		Juli 1921	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	50	21.377	36	27.364
Groot-Brittannië	390	329.246	322	259.027
Duitschland	37	57.235	54	57.675
Noorwegen	47	95.069	33	58.189
Zweden	33	34.014	21	11.120
Denemarken....	3	294	9	4.731
Rusland-Oostz.h.	3	3.221	1	327
Finland.....	6	5.255	7	2.979
België	16	24.149	23	28.916
Frankrijk	49	48.575	92	79.162
Spanje	28	44.050	25	28.301
Italië.....	9	20.602	25	50.860
Oostenr.-Hong., Griekenland..	3	3.859	2	924
Rusland-Zw. Zee	1	1.813	—	—
Roemenië, Bulg.	7	11.927	7	13.931
And. Midd. Zeeh.	21	38.009	9	14.300
Over. Wk. Afrika	7	13.312	5	7.890
Oostkust Afrika	4	18.951	—	—
Zuid-Afrika	3	9.312	4	11.441
Voor-Indië	9	31.095	4	13.406
Achter-Indië ..	1	3.742	1	5.955
Ned. Oost-Indië	5	21.232	4	13.016
And. Aziat. hav.	7	36.495	12	50.223
Australië	1	4.366	3	12.324
Vereen. Staten..	55	224.384	63	257.482
Canada	13	43.618	8	29.200
Midden-Amerika	4	11.928	1	741
Ned. West-Indië- Nederl. Antillen	—	—	1	3.170
Brazilië.....	1	3.253	2	5.412
Argent., Uruguay	12	36.782	14	44.302
Chili	—	—	1	3.155
Zuid-Georgië ..	1	2.259	1	2.259
Totaal....	826	1.199.424	790	1.097.782
Periode 1 Jan.— 31 Juli	5.315	7.552.042	5.663	7.347.651¹
Nationaliteit.				
Nederlandsche..	244	379.507	205	277.543
Britsche	296	363.583	246	330.549
Duitsche	76	71.273	101	54.400
Noorsche	47	82.783	42	63.254
Belgische	4	4.537	3	8.215
Fransche	47	57.699	59	51.162
Zweedsche.....	26	24.407	21	30.914
Deensche	3	4.327	15	17.473
Vereen. Staten..	23	83.068	50	170.505
Andere	60	128.240	48	93.767
Totaal....	826	1.199.424	790	1.097.782

¹) 1913, 6.663 schepen met 8.035.307 N. R. T.

(Dirkzwager's Scheepsagentuur Maassluis.)

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Verschenen:

**Bedrijfsleven en de strijd tegen
de Armoede in Nederland**
 door Dr. CH. A. VAN MANEN.

Prijs ingenaaid f 3,— Gebonden f 4.75.

Voor leden der Vereeniging en geabonneerden op het Weekblad wordt dit werk beschikbaar gesteld tegen den prijs van f 2,50 ingenaaid en f 4,— gebonden.

Bestellingen richt men tot het Secretariaat van het Instituut, Pieter de Hooghweg 122, onder gelijktijdige remise per postwissel of op postchèque- en girorekening No. 8408, Rotterdam.